

SLOVENSKI

vestnik

Izdajatelj, lastnik in založnik: Dr. Franc Petek, Velikovec. — Uredništvo in uprava: Celovec-Klagenfurt, Gasometergasse 10, telefon 56-24. Glavni urednik: Franjo Ogris, odgovorni urednik: Lovro Potočnik. — Tiska: Založniška in tiskarska družba z o. j. Drava, Celovec-Borovlje. — Dopisi naj se pošiljajo na naslov: Celovec-Klagenfurt 2, Postfach 124.

Letnik XII.

Celovec, petek, 19. april 1957

Štev. 16 (781)

Schärf ali Denk

V volilni tekmi je trenutno polčas in se čez praznike oba kandidata odpočitava za odločilni del borbe. V polčasu je stanje neodločeno in imata oba enake izgled.

Pisec članka »Pred izbiro« v zadnji številki »Našega tednika-Kronike« je kar čez celo stran prikazal oba kandidata in je ob vsej hvali dr. Schärfa le nedvoumno povedal, da je le-ta pač pristaš ene stranke, medtem ko po njegovem pisanju prof. Denk »stoji po svojem mišljenju in gledanju življenjskih problemov nad strankami«, ki kot zdravnik »prav gotovo tudi kot prezident ne bo spraševal po politični barvi tistega, katerih pravice bo moral varovati«. Ko s finim udarcem mahne še po svetovnonazornih načelih socialističnega kandidata, na koncu iz svetovnonazornega gledanja jasno propagira za volitev prof. Denka za najvišje do stojanstvo v državi, ki naj pooseblja skupnost vseh državljanov.

Iste fraze o nadstrankarstvu prof. Denka beremo tudi v FPÖ-jevskih listih, s posebnim poudarkom na svetovnonazorno plat pa tudi v ÖVP-jevskem tisku. »Naš tednik-Kronika« se torej brez novih pogledov uvršča med nje. Koliko pa so prav tem krogom svetovnonazorni pogledi v resnici pri srcu in ne le sredstvo za njihove politične cilje, vemo koroški Slovenci in vedo vsi demokratični Avstrijci iz tragične leta 1938, ko so vsi avstrijski škofje pozabili na svoj svetovni nazor in svojim vernikom priporočali glas za Hitlerja in za priključitev, kar je bil in je tudi danes tem krogom prvenstveni svetovni nazor.

Koroški Slovenci pa imamo sedaj že svoje izkušnje. Zato ne bomo nasledili več lažnivim parolam o svetovnem nazoru. Državni prezident mora biti po našem prepričanju predvsem varuh in garant ustave in iz nje sledečih pravic. Le po tem vidiku bomo zato presojali, koga in kako bomo volili. Tu pa je prof. Denk že povedal, kako si zamišlja varovanje naših pravic: zanj niso merodajna le mednarodna zaščitna določila v Državni pogodbi in s tem v ustavi, marveč hoče le-ta izvajati šele po »svobodni odločitvi vesti posameznika«, kajti po njegovem ni stvar oblasti, da jasne ustavne pravice na spodaj ureja in varuje, marveč to prepušča svobodni demokratični odločitvi državljanov in sicer tako, da nikdar ne sme kdo zahtevati pravice ali žrtve na račun drugega, da ne sme biti posiljevalja enega po drugem.

Ker je FPÖ-ÖVP-kandidat prof. Denk to govoril v zvezi z našim vprašanjem, je v bolj razumljivih besedah koroškega mesečanskega tiska torej jasno povedal, da je proti tako imenovanemu posiljevanju v šolskem vprašanju, da je torej za odpravo dvojezičnega šolstva, da hoče člen 7 Državne pogodbe uresničiti šele na osnovi nekega glasovanja in da od zgoraj noče ničesar urejati, tudi ne določil, ki so mednarodno zajamčena v Državni pogodbi, kakor so to naše manjšinske pravice. V doslednosti velja to seveda tudi za prepoved priključitve k Nemčiji in za druga podobna določila Državne pogodbe, ki nalagajo naši državi obveznosti in prepovedi. Po mnenju prof. Denka očitno ta določila Državne pogodbe veljajo le v toliko, v kolikor se državljanji k tem tudi priznajo.

Ni naša stvar o tem dalje razpravljati. Smatramo pa, da se je prav ob našem vprašanju prof. Denk izkazal za izrazitega predstavnika strank, ki ga kandidirata in mimo tega v tozadevnih izjavah, če jih dosledno apliciramo na vsa področja, za malo diplomata in državnika.

Koroški Slovenci vsekakor ne bomo volili za prezidenta, torej za varuha in

Z občnega zbora Zveze slovenskih izseljencev:

Izseljenci še niso pozabili trpljenja

Bilo je kakor vsako leto na obletnico izselitve, ko so v ponedeljek naši izseljenci obhajali svoj spominski dan na letnem občnem zboru Zveze slovenskih izseljencev. Prišli so le zastopniki izseljeniških družin, vendar je bila dvorana napolnjena, ko je podpredsednik Lovro Kramer pozdravil došle sotrpine iz vseh krajev, v katere so nacistični oblastniki pred 15 leti poslali svoje težko oborožene hlapce, da odženejo z domače zemlje najbolj zavedne slovenske družine. S kratko slovesnostjo so se navzoči najprej poklonili spomenu na tiste tovariše, ki so — tudi vsled posledic trpljenja v izseljeništvu! — umrli v minulem letu, nato pa so prisluhnili besedam pravnega svetovalca ZSI dr. Francija Zwitterja, ki je poročal o prizadevanjih izseljencev za doseg njihovih pravic.

Uvodoma je govornik spomnil na dogodke tega dne pred 15 leti, ko se je začelo gorje izseljencev, katere so smatrali za pripornike ter zločince, za ljudi druge vrste in jim blatili njihovo čast. Omenil pa je tudi sprejem, ki so ga doživeli ob povratku v domovino, ko so hoteli v Beljaku obrniti njihov vlak nazaj v Nemčijo, ter leta 1946 ob prvi obletnici izselitve doma, ko so jih v Celovcu razganjali z brigadnicami in jim prepovedali mašo-zadušnico v spomin na v tujini umrle sotrpine. Ti dogodki so vsekakor značilni tudi za obravnavanje vprašanih zahtev izseljencev od strani pristojnih oblasti, kar je razvidno iz dosedanje borbe Zveze slovenskih izseljencev, ki se je spremenila v pravo igro paragrafov.

Pri vsem tem pa se moramo zavedati,

da naše izseljeništvu ni bilo izseljeništvu paragrafov. Nismo bili izseljeni, ker bi delali zločine, marveč samo zato, ker smo bili zavedni Slovenci; nismo šli v izseljeništvu z mislijo, da nam bo potem to kdo poplačal, pač pa smo šli, ker smo hoteli ostati zvesti naši materni govorici in našem narodu, šli smo v trpljenje le z mislijo, da se moramo spet vrniti na našo zemljo, ki jo moramo očuvati in kjer moramo postaviti spet nov mlad slovenski rod. Zato se po povratku domov nismo borili le zato, da bi nam izplačali nekaj šilingov, marveč v prvi vrsti za popravilo škode in krivic, ki jih je utrpel ves naš narod.

Ko je govoril o dosednji borbi za priznanje pravic, ki gredo izseljencem kot žrtvam fašizma, in s tem v zvezi o nerazumevanju oblasti, je poudaril, da je že zgodovinska izkušnja našega ljudstva, da so zakoni formalno vedno v našo škodo. Kakor so sodniki že v stari monarhiji v našo škodo tolmačili določila o manjšinski zaščiti in kakor so v prvi republiki tolmačili senžermensko pogodbo — spet v škodo našega ljudstva, tako so tudi zdaj svoj lastni zakon tolmačili pač tako, da je v škodo izseljencem. Zveza slovenskih izseljencev se je že od vsega začetka zavedala težav, na katere bomo naleteli v formalni igri paragrafov, zato je skušala uspeti po drugi poti. Toda prav v trenutku, ko je kazalo, da bodo le upoštevali naše zahteve, so nekateri smatrali za potrebno, da po formalni poti izsilijo negativno odločitev. Zdaj imamo negativno odločitev najvišjega sodišča in je to zgrabilo tudi ministrstvo za socialno upravo,

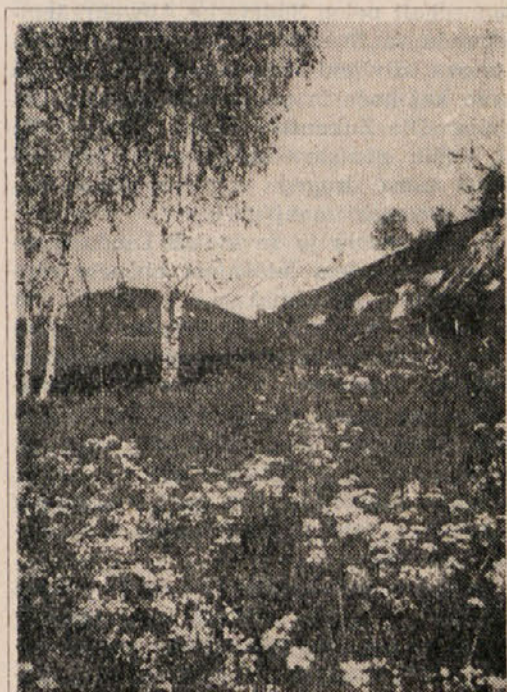
Slovenski izseljenci terjajo priznanje svojih pravic

Zveza slovenskih izseljencev je na svojem občnem zboru soglasno sprejela in poslala zveznemu ministrstvu za socialno upravo resolucijo, v kateri je uvodoma izraženo razočaranje, da so pristojna mesta po 12-letnem zavlavljanju sedaj odrekla slovenskim izseljencem pravico do popravila škode v okviru zakona o oskrbi žrtev fašizma.

Pri tem se ne moremo ubraniti vtisa — je rečeno v resoluciji — da se glede slovenskih izseljencev uporabljajo drugi vidiki kakor pri ostalih avstrijskih žrtvah fašizma. V komisiji za oskrbo žrtev slovenski izseljenci nimajo svojega zastopnika, čeprav so bili poleg Židov in Ciganov edini v Avstriji, ki jih je tretji raj preganjal kot skupino zaradi narodnostnega porekla.

Resolucija med drugim zavrača doseženi postopek omenjena komisije in ministrstva za socialno upravo pri obravnavanju teženj slovenskih izseljencev, zlasti pa poudarja, da se slovenski izseljenci ne morejo strinjati z mnenjem ministrstva za socialno upravo, po katerem bi bilo v vključitvi slovenskih žrtev izselitve v krog tistih, ki imajo po zakonu o oskrbi žrtev pravico do priporniške od-

garanta ustave in v njej zajamčenih pravic človeka, ki ne bo imel korajže, od zgoraj poseči vmes, če bodo tudi še danes močni nacionalistični krogi terjali »demokratično odločitev«, v kateri bodo lahko svojim naravnim posebnostim odgovarjajoče živeli. To je bila parola velenecem od leta 1920 vse do njihove zmage leta 1938!

VESELE VELIKONOČNE PRAZNIKE vsem naročnikom, sotrudnikom in bralcem želita uredništvo in uprava Slovenskega vestnika

da izseljencem zavrne njihov priziv in odkloni njihovo prošnjo za priznanje zakonitih pravic.

Taka odločitev je mogoča seveda le ob najožjem tolmačenju zakonov in se sprašujemo, kako je mogoče, da država, ki se ponaša s svojo pravičnostjo in ki v vsej grozoti prikazuje in priznava trpljenje beguncev z Vzhoda, hkrati noče priznati trpljenja naših izseljencev; kako je mogoče, da država, ki na eni strani nudi vso pomoč in podporo tistim, ki prostovoljno bežijo iz svoje domovine, na drugi strani pa odreka odškodnino lastnim državljanom — slovenskim koroškim izseljencem, ki iz svoje domovine niso bežali prostovoljno, marveč so jih nacisti izgnali z oboroženo silo.

Vemo, zakaj razlikujejo in zakaj nočejo priznati naših žrtev, prav tako pa tudi vemo, zakaj nismo našli blagih sodnikov: pač zato, ker smo Slovenci, ker smo ostali zvesti našemu narodu. Tudi v izseljeništvu smo šli zato, ker se nismo uklonili nasilnikom in nismo priznali parole »Kärntner, sprich deutsch!« in »Dies Land ist deutsch«. Vrnili smo se na našo zemljo in tudi naše trpljenje je prispevalo k dosegu mednarodnega dokumenta o našem obstoju — člena 7 Državne pogodbe. Ob našem povratku so se krivci trpljenja našega naroda strahopetno poskrili, danes pa spet nesramno hočejo odrekat naši govorici pravico v šoli. Radi bi celo izvedli glasovanje o dvojezičnem ozemlju, kakor da nas ne bi imeli zapisane

(Nadaljevanje na 2. strani)

Sovjetsko veleposlaništvo interveniralo zaradi člena 7

Medtem ko so ostale velike sile neposredno po prejemu našega opozorila v zvezi z zavlavljanjem izvedbene zakonodaje o členu 7 z dne 14. januarja 1957 potrdile prejem naše vloge in napovedale, da se bodo zanimale za zadevo, je sovjetsko veleposlaništvo dne 11. aprila 1957 sporočilo Zvezi slovenskih organizacij na Koroškem, da je interveniralo pri zveznem ministru za zunanje zadeve g. Figlu kot predsedniku vladnega komiteja za izvedbo člena 7.

Sovjetsko veleposlaništvo nadalje obvešča, da mu je zunanji minister Figl sporočil, da bo vlada v kratkem predložila parlamentu načrt zakona za izvedbo člena 7 Državne pogodbe.

Šovinsti imajo oporo pri škofu

Tudi letošnjega občnega zbora »Kärntner Landsmannschaft« minulo soboto v Celovcu so se udeležili le starejši letniki, pa niti teh ni bilo veliko. Izražali so željo po večjem kontaktu z mladino, ki za njihovo »dobro stvar« ne kaže zanimanja. Po Volkszeitung povzemamo, da se je delo te organizacije »naravno zgostilo na predvečer 10. oktobra in na sam ta slavnostni dan.« (Verjetno je bil samo slučaj, da so prav v tistih dneh doslej še vedno neznani storilci dvakrat poškodovali dvojezični napis na slovenski hranilnici in posojilnici v Železni Kapli.)

Kakor znano je tudi Kärntner Landsmannschaft poleg Südmarke, Abwehrkämpferbunda in Bunda vindišarjev povezana v znova oživljeni Heimatdienst, o katerem vemo kaj hoče in ga je tudi socialistična revija »Die Zukunft« takole ocenila: »Ta od bivših nacistov us'ano vnovljeni Heimatdienst nima drugega namena kakor boj proti slovenski manjšini.«

V tem smislu je seveda tudi Landsmannschaft na svojem letošnjem občnem zboru prisojala manjšinskemu vpisavanju na Koroškem največjo pozornost, takšno namreč, kakršne so pač sposobni le nepopoljšljivi šovinsti. Verjetno je Landsmannschaft prav zaradi tega pri celovškem škofijstvu tako dobro zapisana, da se je njenega občnega zbora — kakor poročata Kleine Zeitung in Volkszeitung — udeležil celo stolni kanonik kot škofev zastopnik.

Vsekakor zelo značilno in na Koroškem običajno: V krog izrazitih nasprotnikov z državno pogodbo zajamčenih pravic koroških Slovencev pošlje celovski škof svojega zastopnika. Verjetno po koroški razlagi svetopisemskega izreka: kjer so trije ali štirje zbrani v imenu šovinizma, sem sredi med njimi.

Avstrijska podonavska plovba do Črnega morja

Na nedavnem zasedanju ministrskega sveta je poročal zunanji minister o sporazumu med Avstrijo in Sovjetsko zvezo glede podonavske plovbe. V sporazumu so urejena tehnična in komercialna vprašanja, ki zadevajo plovbo. Z ostalimi podonavskimi deželami je Avstrija že urenila podobna vprašanja, ostala je samo še Sovjetska zveza. S tem sporazumom pa je bilo doseženo soglasje še z zadnjo deželo, ki meji na Donavo in tako je bila odprta avstrijskim ladjam podonavske plovbe pot prav do Črnega morja. Sporazum temelji na svobodi plovbe, ureja vprašanja pristojbin in pogojev za trgovsko plovbo.

Na tej seji je ministrski svet tudi sklenil, da bo Avstrija odposlala na Češko delegacijo, ki naj bi skupno s češkimi strokovnjaki proučila obstoječe projekte o možnosti za gradnjo skupne hidrocentrale na Donavi pri Bratislavi — Wolfstal.

30.000 vojakov

Obrambni minister je na neki tiskovni konferenci izjavil, da znaša po zadnji prijavi število pripadnikov avstrijske zvezne vojske 29.704 oseb, med temi 993 častnikov in 1489 podčastnikov. Prvi vojaki bodo svoj aktivni službeni čas odslužili meseca junija in julija. Dne 1. oktobra bo vpoklican letnik 1938 ter bo takrat znašalo stanje avstrijske zvezne vojske približno 35.000 moških, s čimer bo dosežen cilj, ki so ga predvideli.

Delavski rentniki v Avstriji

V okviru tiskovne konference v Grazu je ravnatelj penzijske zavarovalnice delavcev, državni poslanec Uhlir, poročal, da prekrbuje zavarovalnica trenutno 1,2 milijona obrtnih in industrijskih delavcev ter 70.000 prostovoljno zavarovanih. Zavarovalnica izplačuje blizu 3 milijarde šilingov, upravni aparat pa stane okoli 2 odstotka te vsote. Ravnatelj deželnih uradov zavarovalnic za Štajersko in Koroško dr. Weitgruber je navedel, da je danes v teh deželah 73.000 rentnikov, katerim mesečno izplačujejo skupno 33,3 milijona šilingov. Od te vsote odpade na Štajersko 21,1 milijona in na Koroško 9,2 milijona šilingov. Najmlajši rentnik je star 21, najstarejši pa 99 let.

Izseljenci še niso pozabili trpljenja

(Nadaljevanje s 1. strani)

ne že od izselitve. Takrat ni bilo treba glasovanja, marveč so točno vedeli, kje je dvojezično ozemlje in so nas selili povsod. Zato mora danes veljati člen 7 najmanj povsod tam, kjer je prišlo do izselitve in bomo stali vsi izseljenci, vsi koroški Slovenci kot en mož strjeni v borbi za dosego vseh naših pravic, ob strani pa nam bo stal ves tisti svet, ki je kakor mi trpel pod škornjem nacifašizma.

V svojih izvajanjih je govornik tudi poudaril, da se avstrijske oblasti pri odklonitvi zahtev izseljencev sklicujejo na izjave bavarske vlade, ne upoštevajo pa priči in dokazov, ki jih je predložila ZSI. Če se torej tukaj opirajo na nemške oblasti, potem opozarjamo našo vladu tudi na to, da se je v Državni pogodbi odpovedala vsem morebitnim terjatvam avstrijskih državljanov napram Nemčiji, kar pa pomeni, da je naša država dolžna, da odškoduje svoje državljane. Ugotoviti moramo, da je v tem vprašanju nemška država bolj širokogrudna in bi izseljenci,

ka Izseljeniška zveza, po negativni odločitvi osramočeno umolknili. Ljudje pri tem listu so že kar pozabili na izseljenišvo koroških Slovencev, ker so jim očito bolj pri srcu prezidentski kandidat nekdanjih sopotnikov nacističnih izseljevalcev, tako imenovana pliberska tragedija hrvatskih ustašev ter usoda prostovoljnih belogardističnih izseljencev iz od nacistov osvobojene domovine v tako imenovano Svobodno Slovenijo, v katero se značilno vključujejo tudi sami.

Bodimo enotni v naši borbi za popravilo duhovne in materialne škode našega naroda, za kar smo trpeli v izseljeništvu in za kar so se borili naši partizani, ostanimo zvesti našemu narodu, neustrašni borci za pravice našega ljudstva.

V naslednji diskusiji so navzoči še dopolnili in potrdili besede govornika, ki so ga pogosto prekinili z dolgotrajnim ploskanjem, potem pa so soglasno sklenili resolucijo (vsebino resolucije objavljamo na drugem mestu), v kateri opozarjajo na krivično obravnavanje njihovih

kakor kažejo primeri iz Bavarske, z našimi zahtevami pred nemškimi oblastmi nedvomno uspeli. Ker pa se je naša država takim terjatvam odpovedala, potem je pač njena dolžnost, da ona poskrbi za primerno odškodnino.

Tudi v tem smislu bomo nadaljevali našo borbo ter hodili pot, ki se je izkazala za pravilno. Da je bila in je pravilna vidimo tudi iz tega, da je tudi list, ki je še pred enim letom spraševal, na kaj še ča-

zatev po priznanju odškodnine ter zahtevajo pravično popravilo škode. Po izvolitvi novega odbora — v novo vodstvo ZSI so bili izvoljeni številni mladi zastopniki izseljeniških družin — je novizvoljeni predsednik Lovro Kramer zaključil letošnji občni zbor ter naslovil na zbrane sotrpine apel: Ostanimo zvesti našemu narodu in nikdar ne dopuščajmo, da bi v naših družinah zamrla izseljeniška zavest!

Die Zukunft:

Tako so napravili deželo nemško

V zadnji številki smo v glavnem seznanili naše bralce z vsebino članka, ki ga je objavila socialistična mesečna revija »Die Zukunft« o manjšinskem vprašanju na Koroškem. Iz tega članka objavljamo v prevodu nekaj odstavkov, v katerih je opisano, kako so koroški šovinsti v nedavni preteklosti dali pobudo in svojo pomoč za nacistično nasilje nad našim ljudstvom. »Die Zukunft« piše:

Večni šovinsti, ki bi Slovence najraje požrli in ki so že prej ali pa takoj ob priložnosti presedlali v NSDAP, so po Hitlerjevi okupaciji Avstrije pohiteli, da bi na en mah rešili obmejno vprašanje. Na Koroškem so kratkoma prepovedali uporabo slovenskega jezika. Po vdoru hitlerjevske vojske v Jugoslavijo so marljivi koroški zgodovinopisci dopovedovali »Führerju«, da je ozemlje onstran Karavank, torej nekdanje Gorenjsko, bilo nekoč čisto nemško ozemlje. Torej je izdal ukaz: »Napravite deželo spet nemško!«

Zaukazano germanizacijo praslovanskega ozemlja so izvajali na sledeči način: Iz šol so napodili slovenske učitelje in namesto njih postavili nemške iz Koroške in od drugod. Tisoče domačih trgovcev in hišnih posestnikov so odvedli v taborišča bede v Srbijo in Korošci so prevzeli trgovine, v vile in hiše pa so se vselili oblastniki NSDAP-ja, SS-ovci, SA-jevci, Gestapo in oficirji. Na vagone razpoložljivih zalog blaga in materialij pa so odpeljali na Koroško.

Koncentracijsko taborišče v Begunjah se je kmalu napolnilo z »nezanesljivimi elementi«. Da bi se izognili prisilni izse-

litvi in koncentracijskemu taborišču, je mnogo ogroženih pobegnilo v strnjene gozdove. Nastalo je partizansko gibanje, ki je močno prizadelo nove oblastnike in na brezobzirni teror odgovorilo s terorjem. Toda vsako akcijo odporniških borcev so morali plačati s svojim življenjem številni jetniki KZ-a v Begunjah. Za osvetlo in zastraševanje so bili brez izbire postavljeni pred puške. Tako so napravili deželo »spet nemško«.

Pod pritiskom nacističnega gospodstva so se morali koroški Slovenci vzdržati slehernega narodnostnega življenja. Očetje in sinovi so se morali sicer bojevati in krvaveti za tretji rajh, toda kot narodnostno skupino so jih izradirali. Da bi jih pa za vedno izbrisali, so nekega dne v začetku 1942 mnogo znanih funkcionarjev in drugače neljubih jim Slovencev (večinoma kmetov) na njihovih domovih na enkrat aretirali ter jih z njihovimi družinskimi člani vred odpeljali v taborišče v Nemčijo.

Kmetijska posestva deportiranih z vsemi pritisklinami so zaplenili in razlastili ter jih predali Južnim Tirolcem in Kanalcanom, ki so jih »pripeljali domov«, ter osebam iz Rajha. Tisoč hektarjev zemlje in gozdov je šlo na ta način brez vsake odškodnine v tuje roke. Po svojem povratku ob koncu vojne so izseljenci našli svoje domačije gospodarsko upropaščene in zanemarjene. Če bi se bil nacistični režim obdržal, bi nobeden od takrat izseljenih kmetov ne videl več svoje skozi rodove podedovane posesti. Treba je ugotoviti žalostno dejstvo, da so bili koroški NS-funkcionarji, ki so pomagali pri tem nasilju in dali za to najbrž celo pobudo.

PO ŠIRNEM SVETU

Kopenhagen. — Predsednik danske vlade je zavrnil noto, v kateri sovjetska vlada opozarja Dansko, da naj ta ne dopušča na svojem ozemlju graditev ameriških vojaških oporišč.

Kairo. — Saudska vlada je izročila vladam vseh dežel članic OZN noto, v kateri izjavlja, da ne bo pustila izraelskim ladjam svobodnega prehoda skozi Akabski zaliv. Ta vodna pot ni mednarodne narave. Vlada bo smatrala vsak poizkus, pokazati Akabski zaliv kot mednarodno vodno pot, kot grožnjo saudski ozemeljski nedotakljivosti in suverenosti.

Washington. — Ameriški senat je soglasno odobril načrt zakona o uvedbi položaja »pomocnik ameriškega zunanjega ministra za afriške zadeve. Takega položaja doslej ni bilo, afriške zadeve pa so spadale pod oddelek za vprašanja Srednjega vzhoda in Južne Azije. Senat je tudi sprejel resolucijo, v kateri zahteva, da State Departement nadaljuje prizadevanja za sprejem Španije v Severnoatlantski pakt.

Groton. — Prva atomska podmornica »Nautilus« je spet odplula na morje. Na svojem prvem potovanju je prevzela 60.000 milj, ne da bi se bila med vožnjo založila z gorivom.

Ženeva. — Švedski diplomat Gunar Jarring, ki ga je Varnostni svet pooblastil za razgovore s pakistanskimi in indijskimi državniki v smislu rešitve kašmirskega vprašanja, je prispel v Svico, kjer bo pripravil poročilo za Varnostni svet.

London. — Angleško obrambno ministrstvo je sporočilo, da je Sovjetska zveza izvršila 12. aprila nov atomski poizkus. V zadnjih desetih dneh je to že četrta atomska eksplozija v Sovjetski zvezi. Medtem poroča japonski tisk, da je japonsko zunanje ministrstvo izročilo v Moskvi protest zaradi sedanjih atomskih poizkusov v Sibiriji.

New York. — Madžarski delegat pri Organizaciji združenih narodov dr. Peter Mod je bil pri generalnem sekretarju Hammarskjöldu in ga obvestil, da je madžarska vlada privolila v njegov obisk na Madžarskem ob vsakem času, ki bo zanj ugoden. Ni še znano, ali bo Hammarskjöld povabilo sprejel.

Moskva. — Dva sovjetska znanstvenika atomskega inštituta v Dubnu sta odpotovala v ZDA, kjer sodelujeta na mednarodni atomski konferenci, ki proučuje vprašanja visokoenergetske jedrske reakcije. Konferenca se je začela 15. t. m.

Göttingen. — Osemnajst vodilnih zahodnonemških atomskih znanstvenikov je podpisalo deklaracijo, v kateri izjavljajo, da ne bodo sodelovali v proizvodnji ali operacijah z atomskim orožjem. V Bonnu so deklaracijo različno sprejeli. Vlada je izdala poročilo v katerem trdi, da nima namena spraviti zdravje prebivalstva v nevarnost. Socialnodemokratski prvak Ollenhauer je deklaracijo pozdravil in dejal, da se ujema z mnenjem socialdemokratov.

New York. — ZN so objavili poročilo o stroških za čiščenje Sueškega prekopa in ureditev plovbe. Po dosedanjih cenitvi bodo znašali 10.800.000 dolarjev. Denarni prispevki, ki so jih doslej dale države članice OZN, zadostujejo za kritje teh stroškov. Največji delež — 5 milijonov dolarjev — so dale ZDA. Po vsem tem sodeč ne bo treba sklicati Generalne skupščine, da bi razpravljal o stroških in njihovem kritju.

Washington. — Zahodnonemški kancler Adenauer bo v maju znova odpotoval v ZDA, kjer se bo razgovarjal o ponovni združitvi Nemčije ter o vprašanju nemške obrambe. Pozval bo ZDA naj pomagajo postaviti na noge nemško vojsko. Z ameriškimi državniki pa bo Adenauer proučil tudi vprašanje vrnitve med vojno v Zahodni Nemčiji zaplenjenega premoženja. Zavzemal pa se bo tudi za znižanje nemškega deleža plačil za vzdrževanje ameriških čet v Zahodni Nemčiji, ki so tam v okviru Atlantske zveze.

Jubilej dveh slovenskih akademikov

Ta mesec sta praznovala življenjski jubilej dva pomembna slovenska akademika, in sicer je 10. aprila praznoval 70-letnico pesnik, dramatik in prevajalec Pavel Golia ter 14. aprila veliki slavist dr. Rajko Nahtigal 80-letnico svojega plodovitega življenja.

Pesnik in dramatik Pavel Golia si je s svojim umetniškim ustvarjanjem utrl pot v vse plasti slovenskega ljudstva, pozna jo ga Slovenci v domovini pa tudi izven njenih meja. Golieve pesmi so izšle v pesniških zbirkah: »Večerna pesmarica«, »Pesmi o zlatolaskah«, »Pesmi« in v po-vojni izdaji »Izbranih pesmi«. Pesmi kažejo poeta, ki je šel svojo pot in tudi našel v slovenski literaturi posebno mesto. Odmnil se je od vseh struj, predvsem od vplivov Moderne, v čemer je pogojena pesnikova svojstvenost.

Pavel Golia si je pridobil edinstveno mesto tudi v slovenski mladinski dramati. Mnogo je mladinskih odrskih del, ki bodo trajno živela in navduševala mlade gledalce. Golia se je pri svojem ustvarjanju znal vživeti v otrokovo duševnost in ravno to daje pečat njegovemu ustvarjanju. Med njegova značilna mladinska dela spadajo na primer: »Princeska in pastirček«, »Petrčkove poslednje sanje«, »Jurček«, »Snegulčica« i. pđ.

Golia pa je poznan tudi kot prevajalec in publicist. Deloval je tudi kot direktor ljubljanske Drame prav do svoje upokojitve. Leta 1953 je bil izvoljen za rednega člana Slovenske akademije znanosti in umetnosti.

Prof. dr. Rajko Nahtigal pa je znan kot strokovnjak za slovansko jezikoslovje. S slavistično problematiko se je seznanil že v dobi študija na Dunaju, saj se je tu zbiralo največ kulturnih delavcev iz slovanskih dežel. Tudi sam je odšel na študijska potovanja v slovanske dežele, predvsem v Rusijo. Poučeval je kot profesor

slavistike na Dunaju in v Grazu. Po razpadu avstroogrske monarhije pa je bil v Ljubljani med utemeljitelji slovenske univerze in ustanovitelj slovenskega seminarja, za katerega je zbral najboljše slavistične delavce.

Dubravka Tomšič — pianistka svetovnega formata

Dubravko Tomšič Slovenci poznajo že iz nainežnejših otroških let, ko je kot mali otroček s svojo nežno ročico božala klaviaturo in izvajala glasbilo prijetne zvoke. Svoji talent je razvijala iz leta v leto. Že kot otrok je gostovala širom po Jugoslaviji in povsod žela priznanje in občudovanje. Pred nedavnim je komaj šestnaestletna nastopila v Carnegie Hallu, v največji ameriški koncertni dvorani, v katero imajo dostop samo umetniki največjega formata.

Številne ameriške kritike so solistični koncert mlade slovenske umetnice, ki je izvajala dela Beethovena, Bacha, Chopina, Ravela, Debussya in Liszta, zelo ugodno in laskavo ocenile. Neki ameriški glasbeni kritik je med drugim zapisal: »Sprva sem menil, da je naravnost smešno, da bi nekdo s 16 leti igral Beethovnovo Apasionato. Dubravka pa je pokazala prav neverjetno zrelost in pojmovanje tega dela in dala boljšo idejo o kompoziciji kot pa pianisti, ki so najmanj deset let starejši od nje... Tehnično je ta deklica fenomenalna... V tonu preseneča. Dubravki Tomšič je uspelo, da odkrije vse številne nianse klavirskega tona in ve, kako se mora uporabljati. Igrala je briljantno kakor moški... a božala je tipke poetično, kakor zamore samo ženska... pustila je, da poje instrument... neverjetno znanje... resnično, eden od najbolj nadarjenih pianistov v poslednjih 25 letih...« Tako laskavih kritik je bilo v ameriških časopisih mnogo.

Ime si je pridobil po številnih razpravah o slovanskih jezikih, ki spremljajo slaviste po vsem svetu. Mnogo pa je slavistov, ki jih je vzgojil neumorni ustvarjalec in znanstvenik akademik prof. dr. Rajko Nahtigal.

Po koncertu so mlado umetnico sprejeli številni ljubitelji glasbene umetnosti in ji osebno izrazili priznanje. Med temi je bil tudi eden najslavnejših pianistov na svetu, Arthur Rubinstein, ki v svojem navdušenju ni bil v stanju izraziti drugega kot ponavljati: »Fantastično, fantastično...«, kar je brez dvoma za mlado slovensko umetnico-pianistko največje priznanje. Brez dvoma ima mlada in nadarjena umetnica pred seboj še slavno pot, kakršno lahko hodijo samo resnični talenti.

Akademski pevski zbor bo gostoval v Nemčiji

Akademski pevski zbor ljubljanske univerze »Tone Tomšič«, ki je tudi pri nas na Koroškem nastopal in navduševal številne poslušalce, ima sedaj že zagotovljene tri nastope v Nemčiji, med njimi v radiu in televiziji. Njegov zastopnik vodi nadaljnja pogajanja še za nekatere druge nastope. Prvoten namen je bil, da bi zbor gostoval že v aprilu, vendar je zaradi nepredvidenih zaprek odhod v Nemčijo preložen na poznejši čas.

Medtem je zbor v okviru proslav desetletnice delovanja nastopil v Zagrebu pod vodstvom dirigenta Radovana Gobca. V spomin na 100-letnico Aškerčevega rojstva je izvajal kantato »Stara pravda« komponista Marijana Kozine. Kritika je kantato ugodno ocenila. Ostali program je med drugim obsegal še »Tkalko«, »Zmaja« in »Boj pri Brežicah«.

Monografija o Hinku Smrekarju

Pri Državni založbi Slovenije je ta mesec izšlo v zbirki »Slovenski likovni umetniki« doslej najboljše delo te zbirke, monografija o slikarju karikaturistu Hinku Smrekarju. Obširno in tehtno spremno študijo je napisal dr. Karel Dobida. Solidna publikacija prinaša obširen izbor reprodukcij umetnikovih risb, akvarelov in raznih kombiniranih tehnik, v katerih je pokojni slovenski karikaturist in satirik predvsem ustvarjal. Tiskana je na umetniškem papirju in vezana v platno. S tem dejanjem je Državna založba Slovenije najprimerneje počastila spomin umetnika, ki je bil v vsem svojem delu res ljudski in je ustvaril doslej poleg N. Pirnata osnovni zaklad slovenske politične in družbene satire in karikature.

Monografijo o slikarju, karikaturistu in satiriku Hinku Smrekarju lahko naročite preko »Naše knjige« v Celovcu, Gasometergasse 10.

Založba »Kmečka knjiga« izdaja koristne knjige

Založba »Kmečka knjiga«, ki se trudi, da spravi med kmečko prebivalstvo čim več praktičnih in poučnih knjig, je v zadnjem času zopet izdala nekaj koristnih del, ki bodo v pomoč marsikomu, ki si jih bo nabavil.

Tako je založba izdala »Malo ljudsko kuharico«, zbirko receptov za gospodinje, gospodinske šole in sploh za vsako hišo. Knjižica bo dobrodošla v vsaki hiši kot svetovalka pri vsakdanji kuhi, postrežbi bolnikom in pri pripravah za zimo. Knjižica obsega 100 strani.

Razen tega je založba Kmečke knjige izdala »Praktično sadjarstvo«. Knjiga ima 270 strani in je bogato ilustrirana. Vsebinsko pa so zapodena vsa poglavja, ki so pri vzgoji zdravega sadja nujno potrebna. Tako avtor knjige Anton Flego govori o sajenju sadnih drevesc, o čiščenju in pravilnem obrezovanju debla, o različnih sadnih škodljivcih in boleznih ipd. Knjiga je poučna in priporočljiva prav za vsakega sadjarja, ki si hoče svoje znanje o vzgoji sadja izpopolniti in razširiti.

Pri isti založbi je izšla tudi druga predelana in razširjena izdaja knjige »Več zelenjave, več zdravja«, ker je bila prva izdaja te knjige leta 1955 razprodana že v nekaj tednih. Nova izdaja knjige obsega 160 strani in so v njej zelo poučni prispevki poznanih strokovnjakov za pridelovanje zelenjave. Posebnost nove izdaje je skrbno izdelani načrt, kako naj uredimo vrt. Dr. Damjan Bebler je prispeval tudi članek v katerem govori o zdravju in zelenjavi ter poudarja potrebo po čim večjem uživanju zelenjave.

Za vinogradnike pa je izšla priročna knjiga »Sodobno vinogradništvo«. Tako so vinogradniki po tridesetih letih zopet enkrat dobili slovensko strokovno knjigo, ki so jo doslej zelo pogrešali.

Vse omenjene knjige lahko naročite v »Naši knjigi« v Celovcu, Gasometergasse 10. Ker so knjige res zelo priročne in praktične, jih vsakomur priporočamo, da si jih naroči, ker mu bodo v veliko pomoč tako z nasveti kakor tudi pri izpopolnjevanju znanja.

Slovenski filmi leta 1957

Dve slovenski filmski podjetji sta objavili načrte filmske proizvodnje za leto 1957. Tako bo podjetje »Triglav film« snemalo letos dva umetniška filma, in sicer komedijo »Ljubezen pod ničlo« (to je nadaljevanje »Vesne«, ki jo sedaj predvaja kino SPZ po naših krajih) in ljubezensko zgodbo »Ljudje in luči«. Razen tega bodo posneli še en koprodukcijski film z Italijani in Francozi ter štiri dokumentarne filme. Prav tako obseže je tudi program »Vibe filma«, ki pripravlja vrsto filmov o estetski vzgoji otroka in o kulturnih spomenikih v Sloveniji. Izdelali pa bodo v tem produkcijskem podjetju še vrsto drugih filmov.

Ob smrti slovenskega slikarja Frana Tratnika

Prejšnji teden v sredo je v ljubljanski bolnišnici umrl znani slovenski slikar Fran Tratnik, ki je v vsem svojem življenju zvesto in požrtvovalno sledil svojemu ljudstvu. Izoblikoval se je predvsem v slikarja bednih in ponižanih, beguncev in slepcev, mater in otrok. Risal je satirične in humoristične ilustracije predvsem socialne in politične vsebine. Vedno pa je veroval v pravičnost, v ustvarjalnost dela in pisal aforizme o umetnosti.

Rodil se je leta 1881. v Potoku pri Mozirju. Dolga je bila pot od tedaj ko se je kot eden izmed devetih otrok savinjskega kmeta in splavarja odpravil v širni svet, kjer se je srečal z vsemi tegobami življenja. Pot ga je vodila na Dunaj, v München, v Prago, kjer je študiral in ustvarjal. Vedno pa je ostal zvest svojemu narodu. Po končanih študijah se je vrnil v svojo domovino, kjer se je za stalno naselil in ustvarjal prav do zadnjih dni svojega življenja.

Tratnika predvsem odlikuje iskrenost in neposrednost. S tema lastnostima je umetnik ustvaril slovenskemu narodu vrsto slik in risb, ki so predvsem zveste reprodukcije življenja. Ker je vso dobo študija živel življenje proletarca, ni čudno, da je imel odprte oči in občutljivo dušo za dogodke in razmere v okolju, v katerem je sam živel. S karikaturami in likovno satiro je bičal krivične socialne razmere preteklega doba.

Svojo prvo umetniško razstavo je imel že leta 1904 v Ljubljani. Pozneje pa je še mnogo razstavljal po svetu, tako v Londonu, Parizu, Rimu in drugih državah. Ob umetnikovi sedemdesetletnici rojstva leta 1951 pa je bila v Ljubljani velika razstava, ki je nudila pregled čez vso umetnikovo ustvarjalnost. Tratnik pa ni žel uspeha samo v domovini, marveč je dosegel velike uspehe in priznanje tudi v svetu, saj so številni mednarodni satirični listi objavljali reprodukcije njegovih del.

Dr. MIRT ZWITTER

Južna Tirolska — manjšinski problem Nemcev

(Ob desetletnici italijansko-avstrijskega sporazuma v Parizu)

Priseljevanje Italijanov in odtujevanje zemlje

Že na drugem mestu omenjeno priseljevanje Italijanov iz ostale države na ozemlje manjšine smatrajo danes Južni Tirolci očitno kot najtežjo nevarnost. Vzroke za pritok Italijanov v Južno Tirolsko smo že skušali osvetliti. Težava vprašanja je gotovo tudi v tem, da gre razvoj v vseh državah v smeri nadaljnje industrializacije, ki je gospodarska nujnost, da pa prav na tem področju Nemci v Južni Tirolski nimajo trdne pozicije niti ne posebne tradicije. Industrija je v rokah Italijanov. Vsako njeno razširjenje pomeni povečanje njihovega vpliva po gospodarski moči, slej ali prej pa pritok novih Italijanov na položaje strokovnjakov in delavcev. Vsako razširjenje industrijskih objektov, elektrarn, elektrovdov, skladiščnih prostorov itd. pomeni nadalje v danih pogojih Južne Tirolske krčenje zemljiške lastnine manjšine v korist Italijanov. K temu

vemo, da industrijsko podjetje naših dni skrbi za svoje uslužbence skoraj splošno tudi za oskrbo primernih stanovanj v bližini. Tako pomeni nova industrija neposredno tudi že nove stanovanjske kolonije — za katere spet gre zemlja iz nemških rok. Zato je razumljivo, da vodi vodstvo manjšine posebno ostro borbo proti nadaljnji industrializaciji Južne Tirolske. Ves tisk in vsa propaganda Nemcev je osredotočena na obrambo proti industrializaciji kot najhujšem ogrožanju nadaljnjega obstoja manjšine. Z vsemi mogočimi statistikami, z nazornimi in naravnimi slikami podprte objave v nemškem časopisju manjšine, v Avstriji in v Nemčiji opozarjajo na grozečo odtujitev nemške zemlje ter kličejo na pomoč.

Tako dokazujejo Nemci, da vsled odtujevanja in pritoka Italijanov v dolinskih predelih izpod 400 metrov nadmorske višine danes že prevladujejo Italijani, na pobočjih do 500 metrov tvorijo že slabo polovico prebivalstva, samo hriboviti kraji

16

in gorske lege nad to višino pa imajo še skoraj izključno v rokah Nemci — kmetje domačini.

Drugi primer navaja pregled, ki pove, da zemljiška posest v mestih prehaja v italijanske roke. Po teh podatkih se nahaja v okraju Bozen 90 % zemlje v rokah Nemcev in samo 5 % v lasti Italijanov, medtem ko imajo Italijani v mestu Bozen v rokah že 20%, Nemci pa samo še 65 % zemljišč, ostali del pa je v javni lastnini pod močnim italijanskim vplivom. »Industrializacija je najvažnejša — in najučinkovitejša — napadalna taktika italijanskega nasilnega priseljevanja«, naglašajo v krogih manjšine v Bozenu. Samo iz tega gledišča je razumeti, zakaj se »Südtiroler Volkspartei« tako krčevito zaganja proti gradnji stanovanj in novih hiš v mestih Južne Tirolske, medtem ko si šteje njena avstrijska mati gradnje novih stanovanj med svoje največje zasluge.

Iz istega razloga so tudi vsi nemški poslanci v Regionalnem svetu področja Trentino — Južna Tirolska dne 2. avgusta 1956 glasovali proti sprejetju Zakona o pospeševanju industrije, ko italijanska večina poslancev Regionalnega sveta ni sprejela po Nemcih v ta zakon predlagane klav-

zule, ki naj bi preprečila pritok italijanskih delavcev iz drugih provinc države. Centralna vlada v Rimu pa je s svoje strani zavrnila po Regionalnem svetu že sklenjena zakona, tako posebni Zakon o zaščiti pokrajine, ter zakon, ki naj bi s pomočjo prenosa pristojnosti uprave na provinco na osnovi člena 14 Statuta o avtonomiji služil istim interesom obrambe manjšine.

Zastopnik nemških Južnih Tirolcev je izjavil v Regionalnem svetu: »Zastopniki južnotirolske narodnostne skupine nikdar ne bodo mogli dati svojega privoljenja h gospodarskim ukrepom, ki morajo imeti za posledico raznarodovanje potom majorizacije južnotirolske narodnostne skupine na sami njeni rodni zemlji.«

Avstrijski državni tajnik prof. dr. Gschnitzer je to zahtevo po zaščiti proti nevarnosti spremembe narodnostnega razmerja v Južni Tirolski še stopnjeval v nekem predavanju, ko je izjavil: »Pariški sporazum se ne izpolnjuje, ako uživajo trenutno živeči Južni Tirolci kot posamezniki sicer enakopravnost, narodnostna skupina pa je v teku nekaj generacij izpostavljena nevarnosti pogina.«

(Nadaljevanje sledi)

Globasnica

Bridko je v naši okolici odjeknila žalostna vest, da je vse prekmalu preminul Anzej Zmaher, p. d. Štinc v Mali vasi. Sele 50 let je dosegel, ko mu je zavrtna bolezen pretrgala nit življenja. Pokojni zapušta ljubljeno ženo in štiri otroke.

Anzej Zmaher je nosil v sebi izredne sposobnosti in vrline slovenskega človeka na Koroškem. V rani mladosti se je že vključil v slovensko prosvetno življenje, zanimal se je za knjigo in mnogo ter razumno bral, da si je kot samouk osvojil visoko stopnjo znanja; splošno je veljal za človeka, ki veliko ve. Kot idealist in narodno prepričan človek pa svojih sposobnosti ni izkoriščal le zase, temveč jih je v obilni meri delil svoji okolici, predvsem v našem organiziranem prosvetnem življenju. Skromen po svojem značaju, včasih skoroda neviden, je bil v svojem delovanju, ki ga je posvečal naši skupnosti. S svojim požrtvovalnim delom si je pridobil simpatije in naklonjenost široke okolice. Z vso dušo je bil prosvetaš, igravec in organizator s preudarnim pogledom na dogajanja in trenja doma in v svetu.

Kakor je smatral za koristno, da je ljudska prosveta in izobrazba na vasi velikega pomena za utrditev narodne zavesti ogrožene narodne manjšine, je prav tako vedel, da je gospodarska samopomoč in osamosvojitev za obstoj malega ljudstva temeljnega pomena. Zaradi tega se je pokojni Zmaher poleg vse svoje predanosti ljudski prosveti zelo marljivo in uspešno posvetil tudi naši zadrugi in organizaciji. Bil je poslovodja domače Kmečko gospodarske zadruge in koristen funkcionar Hranilnice in posojilnice. S svojim obsežnim znanjem je na tem važnem področju zelo mnogo koristil in veliko doprinesel. Z njegovim preranim odhodom je nastala v našem občestvu velika vrzel.

Pogrebni svečanosti se je udeležila izredno številna množica žalnih gostov. Dolg sprevod prijateljev in znancev se je pomikal od hiše žalosti na globaško pokopališče. Na domu in ob odprtem grobu sta mu pevski zbor, cerkveni pod vodstvom organista Kogoja in moški zbor pod vodstvom Petjaka, zapela v slovo ganljive žalostinke. Anzej Zmaher naj si spočije v miru v ljubljeni domači zemlji, žalostnim svojcem pa izrekamo naše nedeljeno in odkrito sožalje!

Čepiče pri Globasnici

Daleč naokoli znani zidarski polir Kristl, p. d. Vrbnikov na Čepičah, je doživel minulo nedeljo zvečer precej hudo prometno nesrečo. S svojim osebnim avtomobilom se je vozil proti domu. V bližini gostilne Šajternik mu je nasproti privozil drug avto, kateremu se je Kristl Lužnik izognil, pri tem pa tresčil v telefonski drog. Posledica je bila, da se je avtomobil prevrnil in pričel goreti. Na srečo so se pri zalezu v drog vrata vozila odprla in je Kristla vrglo na prosto. Vendar je bil voznik kljub temu precej močno poškodovan na levi strani obraza in tudi nekaj reber mu je zlomilo. Še dobro, da se vozniku, ki mu želimo čimprejšnje okrevanje, ni zgodilo še kaj hujšega. Vozilo pa je ogenj uničil docela.

Iz obrtne statistike v Celovcu

Iz statistike obrtnega urada v Celovcu je razvidno, da je pristojni urad na magistratu izstavil meseca marca 23 novih obrtnih dovoljenj, dovolil odpreti eno podružnico ter razširitev dveh podjetij, kakor tudi zakup enega podjetja. V istem času so izbrisali 13 obrtnih listov. V dveh primerih so priznali obratne poslovodje, v dveh primerih so spregledali dokaz o sposobnosti ter dovolili podaljšanje učnega časa. V enem primeru so pristali na popust ustrezajoče starosti, v treh primerih pa so podelili licence. Poleg tega so v osmih primerih pristali na preložitve obratnih prostorov.

Deželni muzej v Celovcu spet odprt

Od nedelje, 14. aprila dalje je Deželni muzej za Koroško spet odprt ter so za obiske določeni naslednji časi: Od torka do sobote od 8.00 do 12.00 ter od 14.00 do 17.00 ure. V nedeljah in praznikih pa od 9.00 do 14.00 ure.

Bilčovs

Na cvetno nedeljo se je spet dvignil zastor na odru našega slovenskega prosvetnega društva »Bilka«. Naši marljivi prosvetaši so nas spet razveselili z deklamacijami in igro »Kalvarija in vstajenje duhovniške matere«. Dvorana je bila tudi tokrat polna občinstva, ki je z zanimanjem sledilo dobro podanim dogajanjem v prizorih in dejanjih na odru in z dolgotrajnim navdušenim ploskanjem nagradilo nastopajoče. Igra in deklamacije, oboje je bilo dobro podano. Vsem, ki so pri posrečeni prireditvi sodelovali, izrekamo priznanje in iskreno zahvalo!

Pripomnimo še, da je igro spisala Kotsnikova mama v Globasnici, kar je dokaz, da živijo med koroškimi Slovenci dobri talenti samorastniki. Dokler bodo med nami še taki, nam naše samobitnosti nihče ne bo mogel odvzeti in odrekati.

Velinja ves

V naši vasi je umrla Uršula Mišic, p. d. Paternavka. Dan poprej je še delala na polju, zjutraj pa so jo mrtvo našli v postelji. Pokojnica je bila žena skrbi in trpljenja. Zdoma je bila pri Staniju na Mačah. Zrasla iz zavedne slovenske družine, je svojim mladostnim idealom ostala zvesta vse življenje in se je zavedala v katere vrste spada. Lahko je za zgled mnogim, ki so zaradi koristolovstva in zaradi nelepega značaja krenili na druge poti

Svetovno znani cirkus Krone gostuje v Celovcu

Po gostovanju v Beljaku je svetovno znani cirkus Krone razpel svoj obsežni šotor v Celovcu. Cirkus Krone ni samo največji cirkus, temveč je tudi po svojem programu eno najmodernejših cirkuskih podjetij v Evropi. Minuli torek zvečer je bila premiera festivala v Celovcu. Občinstvo iz Celovca in iz mnogih drugih krajev je napolnilo prostor, ki zajame do 6000 ljudi, saj ni pogosto, da bi v Celovcu gostovalo cirkusko podjetje takšnega slovesa kot je Krone. Kar je cirkus napovedoval v svoji reklami, s svojim triurnim nonstop-programom tudi popolnoma izpolnjuje v veliko zadovoljstvo številne in najrazličnejše publike. Cirkus nudi nov, moderen in sodoben program, ki kaže, da se cirkusko udejstvovanje še ni preživelo.

Pester, nad vse živ spored umetnosti in igre človeka ter živali v vrtincu luči in barv je za vse edinstven prikaz ter zadržuje v napeti pozornosti do konca predstave. Vse tri ure oko ne neha strmeli in komaj je končana zanimiva točka v krogu maneže, se že dvigne zastor na odru in prikaže se prav tako mikaven prizor slikovitega varieteteja.

Neverjetno spretnost v balanciranju zmorej morski levi, ki svojo gospodarico Dorothy ubogajo na vsak najmanjši gib. Skupina slonov pod vodstvom Friede Krone-Sembach je zelo zabavna ter izzove njihov dresirani nastop mnogo pristranskega smeja in vsakdo s simpatijami opazuje te dobrušne debeločrte, ki pa so prav brihtni. Gilbert Houckee pa predvaja scene s krvoločnimi levi, ki razumejo tudi vse mogoče spretnosti ter ga ubogajo, kakor pohlevne mačke. Človek ima nekako čuden občutek, ko vidi dompterja v kletki med vrsto roparskih živali, ki se pa, kakor kaže, s svojim učiteljem prav po domače razumejo. Številna so predvajanja s krasnimi in plemenitimi konji, nad vse zanimiva je akrobatika spretnih jezdecev na njihovih hrbitih. Zabavne prizore pokažejo kamele in zelo

Po naši zemlji

in se izneverili svojemu rodu. Preprosta ženica pa je nosila v sebi lep značaj in je smatrala za častno in pošteno, če ohrani zvestobo svoji materini besedi. Naj si blaga pokojnica mirno spočije v domači zemlji, vsi pa ji bomo ohranili lep in časten spomin. Žalujemo mu možu pa izrekamo naše iskreno sožalje.

Št. Peter na Vašinjah

Na izreden način se je v soboto minulega tedna razširil ogenj v gospodarskem poslopju posestnika Fritza Kordeša v Rženi vasi v občini Št. Peter na Vašinjah. Okoli četrte ure zjutraj je domači mlekar zapazil, da se dviga dim iz gospodarskega poslopja. Nemudoma je poklical ostale domače in hiteli so pogledat, kaj bi moglo biti. Zanimali so se pri čevi za zračenje, ki je napeljana skozi poslopje. Ko so odstranili precejšnje količine sena, je pričelo zaradi pritoka zraka goreti z vso silo. Kmalu so prihiteli vaščani in v rekordnem času tudi požarne brambe iz Velikovca, Rude in Vovber, katerim se je posrečilo, da so ogenj ukrotili. Nastala škoda je vendar precejšnja. Poleg lesene zgradbe na poslopju je zgorelo tudi okoli 15.000 kilogramov sena in 10.000 kilogramov slame. Nastalo škodo cenijo na okoli 60.000 šilingov. Gasilec gre zasluga, da se ogenj ni razširil tudi na žagarski obrat posestnika, ki se nahaja v neposredni bližini, saj bi v tem primeru lahko nastala neprimerno večja škoda.

radovedno se motovili v krogu še nilski konj.

Skoraj ti vzame sapo, ko gledaš akrobate »leteče zvezde pod stropom šotorja«, ki izvajajo visoko v zraku vratolomne salte, občuduješ njih gibčnost in zmogljivost, ki je za navadnega človeka nekaj neverjetnega. Lahko si je predstavljati, da je za takšno zmogljivost treba ogromno treninga in železne energije. Vsak občuduje tudi plesalca na tanki vrvi, kjer izvaja salte in pleše valček, kot ga marsikdo niti ne zmore na gladkem in širokem podiju.

Slikoviti balet se odvija na mnogovrstne načine v prekrasnih slikah in kostumih najbujnejše fantazije. Celotna slika in individualne slike posameznih sodelujočih so nad vse mikavne in še posebno krasne zaradi očarljivih svetlobnih efektov. Omeniti je še treba, da okvirno in spremeno godbo prav odlično igra cirkuski orkester pod taktirko Alfonsa Jaffeja.

Občudovanja vredna sta pri takšnem podjetju režija in tehnično vodstvo. Da

Bilnjovs pri Bilčovsu

Četrtega tega meseca je bil za našo vas dan, kakršnega smo se že dolgo veselili. Dokončali smo namreč dela za naš vaški vodovod. Mnogo let smo ugibali in premišljevali, kako bi prišli do zaželenega cilja. Vedno pa smo nalezeli na skoro nepremagljive zapreke. Prvič ni bilo denarnih sredstev, drugič pa je spet neenotnost med vaščani onemogočala izvedbo načrta. Končno pa je zadevo vzel odločno v roke kmet Miha Zablatnik p. d. Kumer, in uspelo mu je, da je zedinil 15 posestnikov v skupnost. Zablatnik je storil tudi vse potrebne korake pri pristojnih oblasteh in raznih firmah, da smo lahko z delom pričeli in tudi srečno končali. V neverjetno kratki dobi treh tednov je bilo delo storjeno in že nam teče v naše prostore čista voda iz dobrega vrelca.

Ob zaključku tega prekoristnega dela moramo pripomniti, da izvedba ni bila lahka. Glavni vod je 800 metrov dolg ter je bilo potrebnih 15 več ali manj dolgih vodov za priključke. Več ko polovica vodovodne struge je skalnata in pomagati smo si morali s kompresorjem, da smo zmogli vsa dela. Vendar nam ni žal naporov, ker sedaj imamo dovolj dobre vode za ljudi in živali. Ob tej priložnosti izrekamo še enkrat našo iskreno zahvalo p. d. Kumru v Bilnjovsu za njegovo prizadevanje in požrtvovalnost, da smo pre-skrbljeni s prekoristno napravo.

Lipa nad Vrbo

Triletni fantek Siegfried Waldegger se je minulo soboto igral na vrtu, kjer je njegov oče opravljal pomladanska vrtnarska dela. V bližini je bila zaposlena tudi mati, ki je čistila preproge in pri tem delu uporabljala salmiak. Ko se je oče za kratko časa odstranil, je fant pohitel k steklenici salmiaka in se napil iz nje. Posledica je bila, da so morali nesrečnega otroka s hudimi poškodbami prepeljati v bolnišnico. Mati na nesrečo ni zapazila otrokovega počenjanja za njenim hrbtom.

Razne vesti iz Koroške

Celovski lovski revir obsega okoli 3729 hektarjev lovske površine, to je približno 66 odstotkov areala mestne občine. Po običajnih ugotovitvah cenijo na tej prostornini 285 komadov srnjadi in v revirju Celovec-zapad okoli 400 fazanov. Fazani so do konca vojne že skoro izumrli ter so jih po vojni spet nasadili. Fazani so se zelo razmnoževali ter so v preteklem lovske letu dovolili za odstrel 133 petelinov te ptičje vrste. V lovske letu 1955/56 so postrelili 147 zajcev, 21 lisic, 93 fazanov, 41 srnjadi, 46 divjih rac, 1 kuno in 2 dihurja. Za pravkar minulo lovske leto številke odstrela še niso popolnoma ugotovljene. Pristojni urad celovskega magistrata je za preteklo lovske sezone izdal 363 lovske kart.

Potujoči kino SPZ predvaja

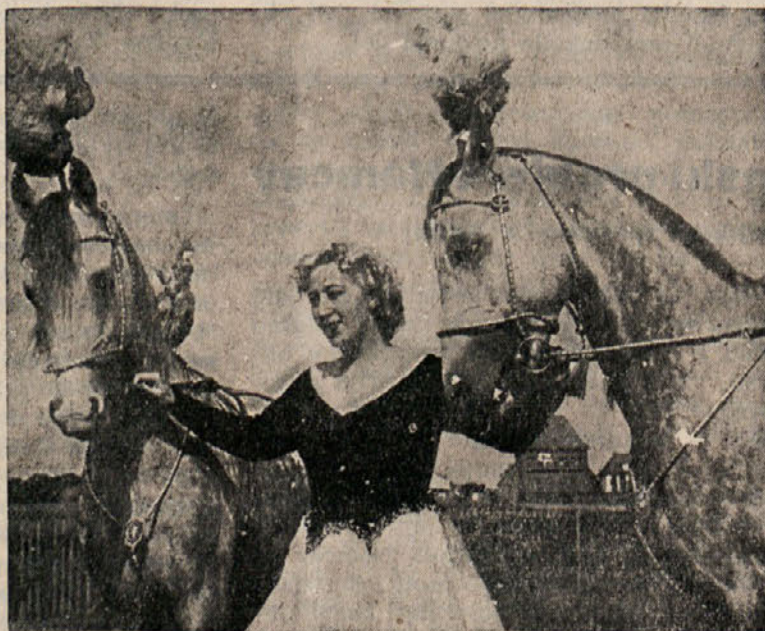
od nedelje, 21. aprila do četrta, 25. aprila 1957 film:

»Unkas, poslednji svojega rodu«
(Unkas, der Letzte seines Stammes)

v nedeljo, 21. aprila, ob 16.00 uri v Beli pri Sorgarju,
ob 20.00 uri v Šmihelu pri Šerčerju,
v ponedeljek, 22. aprila, ob 13.30 uri v Št. Primožu pri Voglu,
ob 16.00 uri v Goričah pri Plantevu,
ob 20.00 uri v Globasnici pri Šoštarju,
v torek, 23. aprila, ob 20.30 uri v Ledincah pri Rauschu,
v sredo, 24. aprila, ob 20.00 uri v Škotičah pri Schützu,
v četrtek, 25. aprila, ob 20.00 uri v Bilčovsu pri Miklavžu.
Film je za mladoletne nedostopen.

KOLENDAR

Petek, 19. april: Veliki petek
Sobota, 20. april: Velika sobota
Nedelja, 21. april: Velika noč
Ponedeljek, 22. april: Vel. poned.
Torek, 23. april: Vojteh
Sreda, 24. april: Jur'j m.
Četrtek, 25. april: Marko ev.

„Mesto v oblakih” — hiša za 130.000 ljudi

V ZDA naj bi gradili velikana med velikani

Ni še tako dolgo tega, ko je v Ameriki in drugod po svetu vzbudil veliko pozornost svetovno znani arhitekt Frank Lloyd Wright, ko je izdelal in objavil načrte za gradnjo ene največjih zgradb na svetu, in sicer »Sky City« ali po naše »Nebesnega mesta«.

Velikanska stavba naj bi se imenovala »Illinois«, ker je namen te zgradbe sprejeti celotno upravo države Illinois v ZDA, ki šteje 7,7 milijona prebivalcev.

Fundament te zgradbe, izdelan v obliki klina, naj bi segal 50 metrov v globino, kar pa ni veliko, če pomislimo, da naj bi stavba segala 1609 metrov visoko nad zemljo. S to višino bi supernebotičnik presegel vse dosedanje zgradbe, tako tudi najvišji newyorški nebotičnik Empire State Building za več kot en kilometer. Arhitekt Wright računa, da bi imelo v taki stavbi prostora 130.000 prebivalcev. Ker pa naj bi bil »nebotičnik« predvsem upravno poslopje, bi odpadlo v poslopju 1.202.700 kvadratnih metrov prostora na pisarne, 510.950 kvadratnih metrov pa naj bi odpadlo na ostale prostore. Dolej še ne obstoja na svetu nobena večnadstropna zgradba, ki bi se lahko ponašala s tolikšno površino.

ZANIMIVOSTI

Meteorologi in medplanetarni potniki

Lahko seveda samo razmišljamo, kakšne bi bile posledice trka medplanetarne vsemirske ladje s potepuškiimi meteoriti. Britanski fizik in Nobelov nagradjenec G. Thompson pa pravi, da so meteoriti, ki dosežejo velikost puškine kroglice, v vsej miru izredno redki. Medplanetarni potnik zato zaradi njih ne bi bil v večji nevarnosti, kot pešec na ulicah prometnega Piccadilly-ja. Resnejšo nevarnost predstavljajo milijarde majhnih neteritov, ne večjih od bučikine glavičice, pravcati meteorski prah, ki bi zamašil vse odprtine vsemirske ladje.

»HI« do višine 290.000 metrov

Iz ameriškega mornariškega raziskovalnega laboratorija so sporočili, da je stratosferski izstrelak »Aerobee-HI« dosegel višino 290.000 metrov. Številka predstavlja rekord v skupini, kamor prištevamo omenjeni izstrelak. S seboj je nesla raketa 67 kg znanstvenih naprav, med katerimi so posebnost tiste, ki omogočajo zajetje zračnih vzorcev na različnih višinah, pri čemer pa v zajetem zraku ni niti najmanjših sledov izpušnih plinov raketnega pogonskega motorja.

V času geofizikalnega leta 1957/58 menijo iz Kanade izstreliti v stratosfero 22 izstrelkov vrste »Aerobee-HI«.

Pri svojem projektu se je Wright odločil vsem dosedanjim metodam gradnje klasičnih nebotičnikov. Odločil se je za tako imenovano tronožno obliko, ki predstavlja največjo trdnost, ker ob vsakem pritisku z ene strani nudita odpor tudi drugi dve strani. Zunanost nebotičnika ni tolikšnega pomena, pač pa je največjega pomena jedro zgradbe, ki ga tvori temelj z navpično jekleno osjo, na katero bodo z jeklenimi vrvmi vezana posamezna nadstropja, ki jih bo v celoti kar 528.

Taka konstrukcija in tak način gradnje ima gotove prednosti. S tem, da bodo jeklene vrvi izhajale iz jeklenega jedra in bodo izdelane v beton, ne bo treba v zunanjih stenah, ki so običajno za stabilnost stavbe glavnega pomena, pritrjevati vezalnih železnih konstrukcij. S to centralno zasidranostjo posameznih nadstropij misli Wright, da ne bodo nastopile nobene kvarne težave. Wright celo misli, da velika med zgradbami niti najmočnejši veter na vrhu niti toliko ne bo zmajal, kolikor se majo en kilometer nižji newyorški nebotičnik Empire State Building.

Na zunaj bo nebotičnik izgledal kot rapir, katerega rezilo je zataknilo v zemljo. Osnovna ploskev zgradbe naj bi znašala samo štiri krat več kot osnovna ploskev newyorškega nebotičnika, in sicer 18.580 kvadratnih metrov. Pri proračunu za gradnjo stavbe so mnenja zelo različna. Wright sam meni, da stroški ne bi presegali 250 milijonov dolarjev. Nekateri

arhitekti pa so celo mnenja, da bi bilo tri milijarde dolarjev premalo. Zopet drugi pa so mnenja, da take zgradbe ne bo uspelo nikdar zgraditi, ne da bi pri tem prišlo do katastrofe. O tem pa arhitekt Wright sam pravi: »Če bo »Illinois« grajen tako, kakor mora biti grajen, bo prekosil celo piramide kot simbole neminljivosti«.

Promet v »mesto v oblakih« naj bi se do petega nadstropja odvijal po tekočih stopnicah. Od petega nadstropja pa naj bi do vrha prevažala ljudi in material številna dvigala. Wright pa ne misli na navadne jeklene vrvi, kot so pri dvigalih običajne, ampak namerava vgraditi posebno konstruirana dvigala na zobata kolesa. Wright pravi, da nad en kilometer dolga jeklena vrvi ne bi nudila več varnosti pri prometu v višino. Razen tega bi promet vzdrževali tudi številni helikopteri, za katere bo na vrhu zgrajeno letališče, ki bo v stanju sprejeti do 40 helikopterjev, med njimi tudi take, ki prepeljejo do 100 ljudi naenkrat. S tem bi bilo možno v eni uri pripeljati na »Illinois« 10.000 do 20.000 ljudi.

Vrh nebotičnika pa naj bi bil podaljšan še s 100 metrov visoko anteno za televizijske oddaje, ker naj bi bila v zgornjih nadstropjih tudi televizijska oddajna postaja, ki bi omogočala sprejem televizijskega programa brez vmesnih relejnih postaj ne samo ob obali Atlantika ampak celo ob Pacifiku, to ja za celotne Združene države Amerike.

Rakete so uporabljali že pred 700 leti

Danes, ko toliko beremo o raketah, ki jih pošiljajo v vseмирje, mislimo, da so izključno novejšega izvora. To mišljenje pa je nekoliko zgrešeno. Prvi primer uporabe raket v zgodovini je namreč znan že iz leta 1232. Tedaj so branilci mesta Kaifenga na Kitajskem obstreljevali napadalce s prvimi reaktivnimi izstrelki. Kitajci so kasneje rakete izpopolnili, uporabljali so jih pa samo še za razne slavnostne prilike — ognjemete ipd. V Evropi so jih spoznali leta 1250. V naslednjih 500 letih so jih nekaj krat uporabili z manjšim uspehom v vojne namene, mnogo bolj pa so jih uporabljali za ognjemete ob svečanostih. Bojne rakete so postale pomembnejše 1790. leta, ko so vojščaki misorskega princa v bitki pri Seringapatumu v Indiji obstreljevali angleško vojsko z raketami, okoničenimi z železom. Znano je tudi obstreljevanje Kopenhage na z zažigalnimi raketami. Zares je uvedla v vojsko rakete šele druga svetovna vojna. Nesluten razvoj pa se jim odpira sedaj, ko so že dosegle izredno popolnost v vo-

denih izstrelkih, ki dosegajo nadzvočno hitrost in se povzpenjajo v izredne višine. Njihove lastnosti pa ne izkorišča samo vojska, ampak tudi znanost, predvsem meteorologi i. dr. Pripisujejo jim še velik pomen v bodočnosti.

Mravlje ogrožajo Ameriko

Združenim državam Amerike grozi nova nevarnost od strani rdečih mravelj, ki jim pravijo tudi ognjene mravlje. Te živalice so dolge približno en centimeter ter se zarijejo pod kožo, kamor vcepijo poseben strup, ki povzroča hude bolečine in gnojne otekline. Bolj občutljive žrtve morajo ostati več tednov v bolnišnici. Nek otrok iz New Orleansa je na posledicah vcepljenega strupa te mravlje celo umrl.

Teh mravelj v ZDA pred 30 leti še niso poznali. Močno razširjene pa so bile take mravlje že v Južni Ameriki. V zadnjem času so se tako močno razmnožile, da so južne države v ZDA, kot so Texas, Luisia-

S poletom na Luno ne bo nič

Znani ameriški znanstvenik in iznajditelj de Forest je imel pred kratkim predavanje, v katerem je zagovarjal mnenje, da človeku navzlic napredku v tehniki ne bo nikoli uspelo priti na Luno.

Znanstvenik, ki ga pogosto nazivajo očeta elektronike, je izdelal pred 51 leti prvo elektrono, temelj radia, televizije in radarja. V svojem govoru je izrazil prepričanje, da bodo poslali ljudje še letos v vseмирje prvi umetni zemeljski satelit. »Toda spravi človeka v večstopno raketo, ga izstreliti do gravitacijskega polja Lune, od koder bi znanstveno proučeval površino našega naravnega satelita, poslati ga na lunino površino in pri tem upati, da se bo zdrav in cel vrnil na Zemljo, vse to so sanje, kakršne si je lahko privoščil samo Jules Verne,« je dejal de Forest.

V nasprotju s tem pa je stari znanstvenik prepričan, da bo televizija v desetih letih ali še prej tako napredovala, da bodo možni čezoceanski televizijski prenosi.

Ptiči ogromno pojedjo

Strašen jedec bi moral biti tisti, ki bi hotel toliko pojedti kakor ptič. Ptiči namreč za svojo velikost ogromno pojedjo.

Ptiči mladiči potrebujejo še posebno velike količine hrane. V obdobju najhitrejšje rasti pogoltne operjen mladič dnevno več hrane, kakor pa je sam težak.

Opazovali so, da je črni ribič, težak 31 gramov, pospravil v enem samem dnevu 48 gramov deževnikov. Drobčni kraljiček je v 15 urah 1217-krat nakrmil svoje mladiče. V želodcu prepelice so našli nad 500 žuželk in precej različnega semenja.

Ako bi se hotel človek meriti s temi pernatimi požeruhi, bi moral doraščajoči otrok pospraviti dnevno dva do tri jagnjeta ali pa celega teleta. Povprečen odrasel človek, težak 75 kg, pa poje letno samo 765 kg raznih jedil, kar pomeni samo nekaj nad 2 kg dnevno, kar je v primeri s težo malenkost.

na, Mississippi, Alabama itd. zaprosili pri kmetijskem ministrstvu za pomoč v boju proti tej nadlegi.

Te mravlje namreč uničujejo in napadajo živino v taki meri, da kmetje ne morejo pasti živine in nič ne pridelajo v ogroženih področjih, otroci pa se ne morejo več igrati na prostem.

Kmetijsko ministrstvo v ZDA se zaveđa, da ne bo tako lahko obračunati s tem napadalcem, ki se je razpasel na zelo širokem področju. Mravlje lahko iztrebijo z izrednimi stroški samo v bližini kmetij. Za iztrebljanje uporabljajo razne strupe.

bil vseh vsak brlog. Odkar je imel svojega sužnja na postrežbo, je postal izbirčen. Odkar so ga nazivali »vaša častitljivost«, je že smel pogledati, kam sede.

Izbral je zato nekoliko večjo gostilno, kjer je pilo nekaj vojakov in ubožnih meščanov. Zagodel jim je med vrati, Iztok je zapel in vesela družba jih je sprejela k mizi. Vojaki so bili ogoreli graničarji (ripenses), ki so pred kratkim prišli na hitri jadnici iz Afrike od Kartagine. Bili so vsi barbarskega rodu, Goti, Tračani, celo Sloven je bil med njimi. Govorili so mešanico raznih jezikov, zato jih je celo Iztok razumel za silo.

»Pijta, Slovena, in pripovedujta, od kod prihajata? Ali sta pomagala potolči Hilbudija? Ves Bizanc žaluje za njim. Pod njegovim praporom sem služil pol leta. Bil je vojak, kakor se spodobi!«

»Potolčki so ga res. Ali midva ne poznavame meča, strune so najino orožje!«

»Kaj strune, meč in kopje veljaj Ti si za nič, stavec, ampak ta dečko bi zalegel. Prodaj ga!«

»Prodaj! Seveda, da bom na starost roso lizal in hlebce pekel iz cestnega blata! Govori modreje in povej, kako je v Afriki. Od onod si prišel, ker si opaljen kakor ogorek.«

»Iz Afrike prihajamo, da. Ali tam smo drugače zmagali pod Belizarjem kakor oni pod Hilbudijem.«

»Junaki!« ga je pohvalil Radovan in se ozrl po drugih.

»Boš videl,« povzame drugi, »takega trumfa svet še ni doživel. Vklenjene kralje, zlato, srebro, vsega na vozove, vandalskih jetnikov dolge vrste — boš videl, pravim. In potem cirkus, te priprave, ki se vrše, ta dirka, borjenje, streljanje s puščicami, še nikdar tega. Denar se siplje, zastoj boš pil in jedel, da se ti odebeli trebuh kakor kupola Svete Sofije.«

»Torej za gotovo misliš, da dospe Belizarjevo brodovje v kratkem,« povpraša umazan kovač iz cirkusa.

»Dospe, ti pravim, nocoj ali jutri!«

»Kdo, misliš, da dobi stavo pri streljanju?«

»Kdo? Morda jaz ali ti —«

»Ne jaz ne ti, ampak Azbad.«

»Azbad, poveljnik X. palatinske legije? Ta dehteči maziljenec? Nikoli! Stavim!«

»Stavim!« kriči kovač.

»Stavim dva vandalska zlata!«

»Stavim nanja pet in dvajset miliarens za Azbad!«

»Izgubiš!« mu pošepeta dolg Got na uho.

»Nikoli!« trdi kovač. »Nikoli ne izgubim.«

»Zakaj ne? Zato, ker je Azbad ljubljene Teodore —?«

»Kaj govoriš? Despojno si razžalil!« Iz kota se je pojavil tajni carski ovadnik in del roko na vojaka.

»Pijan je, tepec je, pusti ga!«

»Razžaljenje veličanstva!« ugovarja ovaduh.

Vse plane, krik, vrči se drobje na tleh, nekdo udari po plamenici, vojaki izginejo skozi vrata, skrivni ovaduh vpije, ali v množici izgubi sled za vojakom. Zakaj zunaj jih objame vrvež ljudi, vse kriči, vse se peha in vpije: »Belizar, Belizar!«

Radovana in Iztoka zgrabi takisto živa reka in ju plavi po cestah in ulicah do pristanišča. Neštevilna množica se je natlačila k morju. Vzkliki »Io triumphe!« »Belizar!« »Panem, circenses!« so pretresali zrak. Na morju so se pojavile tri rdeče luči, signali Belizarjevega brodovja.

DVANAJSTO POGLAVJE

Vse se zgodi ali po usodi ali po čigar si bodi sposobnosti. Tako je vzkliknil Prokop, ko je završil povest o porazu in uničenju vandalskega kraljestva po Belizarju. Kakor pa je spremljala sreča slavnega vojskovodjo, tako je hodila korakoma s srečo blede zavist, udomačena hčerka bizantinskega dvora. Ko sta primorala lakota in obup

* Mnoga leta! Zmaga! Kruha in iger!

(Nadaljevanje sledi)

F. S. FINŽGAR

POD SVOBODNIM SONCEM

PRVA KNJIGA

POVEST DAVNIH DEDOV

16

Tam se je razlegal krik, hripavi glasovi so peli pesmi Tračanov, Obrov, Hunov, Antov in Slovenov. Arabci in Medji, Perzi in Judje, črni sinovi Afrike, vse je bilo nagneteno v tem mestnem okraju. Med njimi so hodili potepuhi, bosjaki, tatovi, muzikantje in kupčevalci s svetlim nakitom, vlačuge, ki niso vedele ne za svoj rod ne za roditelje, hlapci iz cirkusa, plesalke, čuvarji medvedov, vedeževalci, vrači in mazači.

Med šotori so se dvigale lesene kolibe, ometane in zamašene z blatom, taberne. Od znotraj so bile zakajene od plamenic, črne in sajaste. Nizke, nerodno obtesane klopi kot mize, ob njih so čepele množice, pile, če je bil denar, sicer pa čakale, da so utrčale vrč od ust sosedu. Nekateri so kockali in marsikdo je zaigral v strasti sam sebe v sužnost. Vinjeni so prepevali in zabavljali ter se pretepali.

Tako družbo je poiskal Radovan. Ni mu

Zakaj je Avguščina minilo potrpljenje

(HUMORESKA)

Silno ga je imelo, da bi zdirjal po stopnicah in počakal zdolaj. Že se je komaj zaznavno pomikal proti vratom (zadensko seve), otipal kljuko in previdno pritisnil. Tedaj pa:

»Avguštin, oh, Avguštin, kje si? Glavnik potrebujem, družinski, našel ga boš v spodnjem predalu med knjigami!«

Avguštinova roka je kot odsekano pustila kljuko. Klavirno je povsili glavo in šel iskat glavnik.

Brskal je po razmetanih knjigah, glavnik pa nikjer. Dvakrat, trikrat je premetel vso naklado, glavnik, kot zakleto, nikjer. Naposled ga je minilo potrpljenje: »Poslušaj Nina, glavnik! Vzemi mojega!«

»Si znorel? Kaj naj bi s tvojim glavnikom? Kakšna bo moja frizura? Pri tej priči ga poišči!«

Avguštin je vzdihnil: »Že, toda kje? Pogledaj na uro, že tako bova pozna.« Ponovno je jel razmetavati po predalu, naposled pa mu je šinilo v glavo, da bo glavnik kje drugje. Na široko je odprl vse predale omare: družinski glavnik, brez vrste zob, je spokojno počival med kupom otroških igrač...

No, da, si je dejal Avguštin. Če si bo s tem, ki je slabši kot moj, kaj pomagala, naj me vrag vzame!

Ženi se je izvil vzdih olajšanja, ko ji je Avguštin prinesel glavnik.

Toda ko je mož stopil v sobo, je z grozo opazil, da je žena še na pol oblečena. Tedajci ga je pogrelo:

»Poslušaj, Nina! Če sploh misliš na predpustno veselico, daj, pohiti nekoliko!«

Iz Nininih ust pa je vtila prava, pravcata ploha. Avguštin je spoznal, da je dregnil v sršenje gnezdo. Brez besed se je pobral iz sobe in si prižgal že peto cigareto v tiste pol ure, ko jo je že zdavnaj nared čakal.

Spet jo je hotel potegniti na plan, ko ga je Nina, tedaj že petič, poklicala:

»Oh, Avguštinček, daj pomagaj mi, ne morem sama. Zakaj nisi v sobi, saj veš, da si mi potreben!«

Z obupano kretnjo je potlačil na pol zgorelo cigareto (v sobi namreč ni smel kaditi) in se postavil pred njo.

»Tako, za vraga, boš ali ne boš? Najbolje bi bilo, da ostaneva doma. Kaj sploh še misliš, da bodo na naju čakali?«

»Avguštin, grozen si! Vsi možje pomagajo ženi, kadar gredo na zabavo. Ti pa tak grobijan, kot si, pozabljaš na to.«

In Avguštin je spet potlačil rastočo nevoljo in pokorno pomagal ženi zategniti pas v bokih. V istem hipu je popestoval misel, kako lepo je tistim zakonskim možem, katerih žene same opravijo takale

stvari. In odločil se je, da je to zadnja pomoč ta večer.

Ni bil še na pragu sobe, ko ga je ponovno ustavil ženin glas.

»Še tole, možek, mi pomagaj!« Pokazala mu je raztrgano pentljo. »Poišči, prosim, šivanko!«

Pograbil je veliko šatuljo in stresel vsebino pred njo.

»Kar izvolite, milostljiva gospa! Šivanka je tule, sukanec tamle, škarje so pa v miznici.«

To rekoč je sunkoma odprl vrata in se pognal proti izhodu.

Nini je zaprlo sapo. Na vso moč je jela vreščati in Avguštin, ki je medtem srečno preskočil štiri, pet stopnic na en mah, je slišal njeno grmenje.

Spodaj je zadovoljno prižgal šesto cigareto in puhnil dim v zrak.

»Preklete ženske! Naposled si bodo izmislile še kaj drugega. Ti pa daj to, ono, tretje, pomagaj zapeti, prinesi sukanec in škarje, zakleni vrata, nosi torbico, pazi na njene »salonarice«, skratka bodi samaritan!«

Končno se je med vrati pojavila Nina. Še vedno se ni potolažila in kujaje je godrnjala, da se je Avguštin spremenil.

Ugasnil je ogorek cigaret in ji ponudil roko. Že sta bila sto metrov od hiše, ko se je Nina ustavila: »Avguštin, daj, pogledj, če sem zaklenila vrata. Zdi se mi, da sem pozabila.«

Avguštin je poskočil. Iz ust mu je ušla kletvica. Potem pa je skočil, kot bi ga pičil gad.

Res! Vrata so bila na stečaj odprta. V kuhinji in sobi je gorela luč, radio je hrumel in električni kuhalnik je pel visoko pesem toplote.

Pograbil se je za glavo, slekel suknjo, zavihal rokave in jel pospravljati. Začel se je ravno razpravljati, ko je po stopnicah prisopihala Nina. Zaprepasčeno je gledala njegovo početje in naposled le izdavila:

»Kaj... kaj... pa... sploh... h... poč... njaš?«

»I, nič takšnega, na zabavo se odpravljam!« To rekši, se je Avguštin docela razpravil, legel v posteljo in si potegnil odejo čez glavo.

Pravijo, da je odtlej minilo že leto dni, Avguščina pa Nina še vedno ne pripravi do tega, da bi šla na kakršno koli zabavo.

Boji se namreč predveselice...

Domislice

Zdravnik, ki malo ve, je podoben krtu; oba tavata v temi in oba puščata za seboj gomile zemlje.

So žene, ki so angeli, in druge, ki še živijo.

Srajca brez gumbov ni nikak izum, ker jo nosi marsikateri poročen mož.

Mnogokrat imamo toliko zaupanja v prijatelja, da bi mu posodili deset šilingov, toda denarja nimamo.

Kadar sin pričakuje mnenje svojih staršev, naj najprej povpraša očeta, da bo lahko mati rekla nasprotno.

Če želi žena iti v kino in vi v gledališče, sklenite kompromis in pojdite v kino.

Ljubezen je morebiti pogoj za zakon, a še zdaleč ne vzrok.

Ni res, da možki, ko zagledajo lepo žensko, pozabijo, da so oženjeni. Nasprotno, tedaj se tega šele spomnijo.

Jezik je hkrati najlepša in najgrša stvar na svetu, ker povzroči lahko dobro ali slabo, ker lahko poje ali stoka, pesniku je ali obrekuje.

Če vam vsak zdravnik pove drugačno diagnozo, je to samo dokaz, kako hitro napreduje medicinska znanost.

Ženske vedo, da je prva ljubezen najlepša, pa so kljub temu še mnogokrat srečne.

Komur vino škoduje, ga še vseeno pije, toda le na svoje zdravje.

Če hočeš dočakati visoko starost, bodi potrpežljiv.

Angleška anekdota:

Prostor pri peči

Nekega zelo mrzlega dne je prijezdil popotnik ves premražen do majhne gostilne. Rad bi se pogrel, toda vsi prostori pri peči so bili zasedeni. Naročil je porcijo ostrig in jih velel odnesti konju. »Ali je vaš konj ostrige?« je vprašal začuden gostilničar. »Kar nesite mu jih, pa boste videli,« odvrne gost. Vsi ljudje so rado vedno pohiteli iz gostilniške sobe za gostilničarjem, da bi videli to čudo. In popotnik, ki je sedaj sam ostal v sobi, se je udobno namestil pri peči. Kmalu prinese gostilničar ostrige nazaj in pravi: »Vaš konj se ostrig ne dotakne.« »No, potem jih bom pač jaz pojedel.« je odvrnil zadovoljno popotnik.

»Ker si ukrotil velikega sovražnika, ti daje tvoj gospodar in car na voljo, da ostaneš v Afriki in odpošlješ v Bizanc Gelimerja in ujetnike, ali pa se vrni sam in pridji z njimi vred. Obsije te milost, despotova!«

Še tisti dan je odplula ladja in na njej Salomon, poslanec, s carskim pismom.

Medtem je Belizar po drugih ovaduhih že zvedel za tožbo. Brez odloga je obremenil vse ladje z neizmernimi zakladi, jih napolnil z ujetniki Vandalji, pustil v Kartagini posadko Herulov in se pripravil na pot v Bizanc. Hitel je, da bi se opravičil pred cesarjem in se znosil nad krivimi tožniki.

Ko je Salomon dospel, je brodovje že čakalo na odhod in najhitrejša jadrnica je nesla v Bizanc poročilo, da se vrača zmagovalni vojskovodja.

Justinijan je spoznal, da je rodila tožbo zavist, zato je sklenil napraviti triumf v mestu, kakor so ga slavili samo rimski cesarji po zmagah nad barbari. Prekositi je hotel Tita in Trajana.

Odprle so se cesarske blagajne in sipale zlato in srebro. Hipodrom je velel na novo okrasiti. Stebrišča in lože so se kar šibile pod težo preprog. Od severa in vzhoda so gonili drobnico v nepreglednih čredah. Sli so hiteli iz mesta in oznanjali v dežel praznovanje po zmagi. Ljudstvo se je gnetlo in vrelo od vseh vetrov proti Bizancu. Kmetje so pustili plug

IGO GRUDEN:

Zvonite vsi zvonovi zdaj k vstajenju

Zvonite vsi zvonovi zdaj k vstajenju! So mislili, da boste le k pogrebu zvonili nam, izmučenim v trpljenju.

Zaman roké so vdove vile k nêbu, zverí ni ganil jok otrok otožnih, solzé in kri so bile v našem hlebu.

Ob belih cestah, po rebréh položnih so biše kakor mrtvecev lobanje: te groza je podnevi v poljih rožnih,

kjer nihče več ne seje in ne žanje, in skozi jutro le samotna ptica prenaša kril mrtvaško plahutanje.

Od kod prišli ste: mati, brat, sestríca, nevesta, ki sem pustil te v razcvetu mladostnih let objokanega lica?

Vsak žível je za drugega v trepetu, a v srcu nosil željo eno sámo, da bi v svobodi našli se na svetu.

V tújini mnoge so zagreblí v jamo, premnoge skrili so domá gozdovi, ki za imena jim v grobéh ne znamo.

Kjer koli še slovenski so domovi, zdaj njim in nam od tam ves dan zvonijo zvonovi: kot slapovi njih glasovi

lijó čez srca, ki kot bron zvenijo.

(Iz zbirke „V pregnanstvo“)

Zdaj še nekaj za smeh

Razlika med človekom in živaljo

Neka lovska revija je naprosila znanega pisatelja Johna Steinbecka, naj opredeli razliko človeka od živali. Odgovor se je glasil:

»Od vseh živali edino človek pije, ne da bi bil žejen, je, ne da bi bil lačen, in govori, ne da bi kaj povedal.«

Jasno

Sodnik: »Kako to, da ste na prvem zaslišanju rekli, da vam je obtoženi nepoznan, a danes pravite, da ga poznate?«

Priča: »Seveda, saj sem se takrat seznanil z njim!«

Kvaliteta

Stavbenik hvali kupcu novo zgrajeno hišo in zaradi preskušnje sten pošlje varjenja v sosednjo sobo, potem pa ga pokliče:

»No, me kaj vidiš?«

»Nič!« odgovori vajenec iz sosednje sobe.

»Me kaj slišiš?«

»Tudi nič!«

»To so stene, kaj!« se nato obrne stavbenik h kupcu.

na njivi, rokodelci so vrgli orodje iz rok. Glas despota je velel vsem v mesto. Obetale so se jim gostije, kakršnih še nihče ni doživel. In ker so na zimo barbari od vseh krajev in koncev šli za klicem »panem et circenses«, je bil Bizanc v januarju tistega leta nabit in natlačen ljudstev vesoljne zemlje.

Upravda je razpisal velike nagrade zmagovalcem v dirkališču. Prav poseben zakon je izdal za dirkače, borce, metalce kopij in lokostrelce. Vse se je vadilo, vse urilo. Kapadocijski in arabski konji so se plačevali s kupi zlata. Na vežbališču je vrelo od zore do mraka, vse je stavilo, beralci in milijonarji, kdo zmagaja, druga zelenih ali višnjevih dirkačev?

In sredi tega nestrpnega čakanja so se pojavile pred Bizancem v drugi noči meseca februarja tri rdeče luči na morju. Belizarjevo brodovje.

Bogati Epafrodit, trgovec z dušo in telesom, je porabil priliko, da bi se prikupil Teodoru in po njej seveda Justinijanu. Zakaj prebrisani Grk je vedel, da ga utegne en sam trenutek, ko bi se pokazal premalo navdušenega hlapca mogočnemu despotu, zaplesti v pravdo zaradi razžaljenja veličanstva. In te pravde so se vse in vselej končale s tem, da je obtoženi izginil v globoki ječi, njegovo premoženje pa je pogoltnila nenasitna carska blagajna.

(Nadaljevanje sledi)

Gelimerja, kralja Vandalov, da je prosil Belizarja kruha, ker ga že davno ni videl, gobe, da bi si otrli objokane oči, in citer, da bi opeval svojo bridko usodo, so se zbrali nekateri zavistni poveljniki in poslali hitro jadrnico v Bizanc do Justinijana. Pisali so mu tožbo zoper Belizarja, češ da hoče, prevzetan zbog zmage, postati samovladar, tiran v Afriki. Ni bilo tedaj človeka pod sencem, ki bi bil bolj dostopen ovaduhstvu kakor samogoltni Justinijan. Le senca suma, da kdo ruje zoper njegovo krono, je bila dovolj, da so mnogi zgasnili pod rabljevimi mečem ali poginili na dnu večne ječe. Ko je »restitutio urbis et orbis« zvedel za te tožbe o Belizarju, se je zaprl v svojo delavnico, prebedel vso noč in razmišljal:

»Steber na severu ob Donavi je porušen. Hilbudij je padel. Sloveni naj se zberejo in spomladi ima opustošeno vso Tracijo. Res je obilno nadaril Tunjuša, da zaneti razpor med Anti in Sloveni. Ali popolnoma se ni mogel zanesti na Huna. Iz Azije je dobival vedno resnejša poročila, da se dvigajo Perzi k upor. In sedaj naj odpokliče Belizarja in ga uniči. S tem si podre še edino oporo v bridkih časih. Kje bi dobil enakega? Ni samo izvrsten vojskovodja, tudi bogat je. Tisoče vojakov vzdržuje, da ni treba zanje ni stotine talenta

vzeti iz državne blagajne! Kje bi dobil enakega? Teodora, carica, bi ga dobila. Seveda — takega, ki je nepremagljiv v »biserni dvorani« kraljeve palače sredi dvornih krasotic. Ne, ne, njega ne smem uničiti.«

Četrtilč je že obrnil peščeno uro na slonokoščenem stojalu. Sipa je tekla neslišno kakor blesteča nitka skozi drobno luknjico. Upravda je stal pred uro. Čas je bežal, njegove misli pa so bile težke, kakor pribite in vklenjene. Stopil je k oknu in se ozrl na morje. Zvezde so ugašale. Propontida je ležala mirno pred nogami carskih dvorov, kakor bi čakala, kaj ji naroči vsemogočni despot. Jadrnica, ki mu je prinesla poročilo, se ni ganila v pristanu.

»Hagia Sofia«, je molil cesar, »glej, nov hram ti zidam, Salomona hočem prekositi, navdahni me, usmili se me in daj mi modrosti, ki je potrebuje vladar v bridki uri! Razdejal je tvojo hišo požar in prav je imel, ker božja Modrost mora imeti lepši dom. Poplačaj mi trud ob tej uri!«

Zazoril se je dan, kladiva zidarjev so udarila na zidu nove cerkve.

In zažarelo je v glavi Upravde.

»Ni res, ne verujem. Belizar je nedolžen! Samo preskušnjo naj prebije!«

Sedel je, vzela pergament in napisal:

* Sveta modrost. Ta cerkev stoji še danes, spremenjena v turško mošejo.

* Obnovitelj mesta in sveta.

Nepravilno krmljenje spomladi se maščuje

Živinorejec ugotovi zaloge sena, detelje, slame, silaže, pese in druge krme v začetku zime. Le tako lahko napravi načrt za zimsko krmljenje, ko hkrati tudi dožene, koliko živine bo mogel pravilno prekrmiti.

Lanska jesen je bila lepa. Izkoristili smo pašo; zagotovili smo si tudi zgodnjo pomladansko krmo in s tem skrajšali zimsko krmljenje, ker smo posejali repico, rž in grašljinko. Tudi travnik na rebri smo dobro pognojili. Zdaj je že lepo ozelenel. Pridelali bomo zgodnjo krmo na njivah, pa tudi na travniku in pašniku, če se zima ne bo preveč zavlekla.

Januarja smo ponovno pregledali zaloge krme. Morda smo se uštel. Tedaj smo obroke še lahko popravili. Ugotovili pa smo, da zalog ne bo dovolj do novine, marveč le še za štirinajst dni potem, ko se bo začela paša ali ko bomo začeli krmiti z zeleno krmo. Živina v dobri reji bo izkoriščala mlado krmo, ki vsebuje obilo beljakovin, za povečano molznost ali dobro prirejo. Shujšana živina pa se bo s to krmo v reji popravila, toda le tedaj, če bomo polagoma prešli od zimskega na pomladansko krmljenje, ne pa čez noč. Nagel prehod povzroča razne prebavne motnje živali, ki se kažejo v slabem izkoriščanju krme.

Zaradi nepravilnega prehoda od zimskega krmljenja na pomladno nastopi mehko blatenje. Zato molznice ne dajo toliko mleka, kakor bi pričakovali, in oslabe, mlada živina pa ne prirašča, marveč celo hujša.

Prva pomladanska trava ima okrog 85% — ali celo več — vode. Vemo, da mora 500 kg težka krava dobiti na dan najmanj 11 kg suhih snovi (sušine) s krmo. Moramo ji pokladati vsaj 70 kg zelene krme, da dobi v sami zeleni krmi dovolj suhih snovi. Toliko zelene krme mora požreti tudi na paši, da bo dobila občutek sitosti. Mlada zelena krma vzbuja živini tudi tek, zato je pač toliko požre (70 kg ali še več), če jo že dobi. Velike količine vode, ki jo žival dobi z mlado zeleno krmo, pa čreva ne morejo v celoti vsrkati, zato odvajajo presežno vodo z blatom; zato je mehko. V vodi, ki gre z blatom, pa je raztopljenih mnogo hranilnih snovi, zato gredo v izgubo. Živina blati mehko tudi tedaj, če ne dobi dovolj vlaknin. Če ji torej pokladamo manj mlade trave zato, da ne bi dobivala preveč vode, ji damo premalo vlaknin, pa dobi drisko.

Živina se kaj rada preobzre mlade trave, ki ji obliči v vampu kot zbita kepa. Med krmo je bilo premalo vlaknin, zato je žival ni mogla prebaviti.

V deževnih pomladanskih dneh — in večkrat tudi v jesenskih mesecih — živino zlasti na paši večkrat napenja.

Večkrat je vzrok napenjanja nepravilen prehod od zimskega na pomladansko krmljenje.

Živali največkrat napenja, če jim pokladamo spomladi ali jeseni večje količine mlade lucerne, detelje ali mlade sočne trave z močno pognojenih travnikov ali če jih na takšnih travnikih pasemo. Zlasti škoduje živini takšna mlada paša, če jo hlastno požira ob mrzlih jutrih ali večerih, ko je trava še roсна in mrzla. Takšna krma vsebuje prav malo sladkorja in škroba, zato se v vampu ne more razviti mlečna kislina. Sladkor je namreč najboljše hrana za mlečno-kisle bakterije, ki predeležujejo v vampu sladkor v mlečno kislino, ta pa preprečuje razvoj plina, ki povzroča napenjanje. Pozneje, ko so rastline starejše in imajo več vlaknin ter sladkorja, te nevarnosti ni več.

Se na nekaj ne smemo pozabiti! Za mlečne in breje krave pa tudi za rastno mlado živino so velikega pomena rudninske snovi, krava jih odda z vsakim litrom mleka 8 gramov. V izgubo gredo tudi rudninske snovi, raztopljene v vodi, ko jih žival izloča z blatom, če mehko blati. Tedaj živina potrebuje več živinske soli. Zato bomo morali dajati živini več rudninskih krmil, še preden bomo začeli pokladati zeleno krmo ali živino začeli pasti. Rudninska krmila pa bomo morali pokladati živini tudi potem, ker mlada zelena

krma vsebuje mnogo beljakovin, tako da moramo krmo izpopolniti z rudninami.

Mehko blatenje, napenjanje in druge prebavne motnje nastopajo ne toliko zaradi prehitrega prehoda od zimske krme, ki ima več škroba in vlaknin, kakor pomladanska, ki pa vsebuje več beljakovin — marveč predvsem zato, ker

mlada zelena krma nima dovolj vlaknin, sladkorja in škroba.

Zato moramo ob prehodu od zimskega na pomladansko krmljenje predvsem paziti, da bomo mladi zeleni krmi dodajali vselej dovolj suhih snovi.

Kako bomo preprečili veliko gospodarsko škodo, ki jo utrpimo vsako leto zaradi nepravilnega krmljenja spomladi?

Pravilno ravna živinorejec, ki že pred pomladanskim krmljenjem poklada živini krmo, ki je po sestavinah približno enaka zeleni krmi. Takšna krma je dobra silaža, dalje pesa in dobro seno. Na vsakih 6 kg sočne krme, to je silaže in pese, pokladamo kilogram sena. S takšnim krmljenjem smo se že močno približali pomladanski krmi, kakršno bi morali pokladati, ne da bi nastopale prebavne motnje. Prehod na zeleno krmljenje tedaj tudi ni več tako težaven. Najprej bomo opustili peso, nato silažo in ju nadomestili z zeleno krmo, končno pa bomo še zmanjševali obrok sena ali slame.

Tudi na pašo moramo živino počasi navajati.

Prve dni je treba pasti le pol ure, nato uro, pozneje po dve uri; hkrati zmanjšujemo obroke silaže in končno še sena. Opazovati moramo tudi, kako živina blati. Nekateri živali so občutljivejši. Ravnamo se po občutljivejših. Brž ko opazimo, da živali mehko blatijo, naj nam bo opomin, da ne smemo nuditi živini daljše paše ali ji povečati obroke zelene krme v hlevu. Če bi se zimsko krmljenje zavleklo —

česar se nam letos ni treba več bati —, bi marsikomu primanjkovalo celo slame. Zato bo skušal čimprej preiti na zeleno krmljenje. Naj si priskrbi vsaj slamo; boljša je slama jarine kakor ozimine. Dobro je tudi pozno košeno seno. Potrebno je, da ima suha krma mnogo vlaknin. Tudi nakup slame bo v takšnem primeru koristen.

Slabo krmljeni, oslabei živini hiter prehod na zeleno krmo še bolj škoduje. Če takšna živina dobi močno drisko, jo zelo ščiplje in se stežka popravi. Od takšne živine ne bomo imeli koristi vse poletje. Zato moramo zdaj, pred pašo ali pred krmljenjem z zeleno krmo, živino v reji popraviti, da bomo mogli potem izkoristiti zeleno krmo. Pred samo pašo pokladajte po nekaj kilogramov slame. Živina jo bo rajši žrla, če boste slamo poškropili s slano vodo.

Žival mora dobiti najmanj 2.2 kg suhih snovi na 100 kg žive teže. Tako bi morala 400 kg težka žival dobiti vsaj 9 kg suhih snovi, da ne bo imela prebavnih motenj. V mokri travi pa je komaj 15 % ali 5 kg 15 dkg sušine; zato bi morala 400 kg težka žival dobiti 60 kg zelene krme. To pa je precej preveč, saj bi s to krmo prejela

preveč beljakovin, premalo škroba

in zlasti preveč vode. Takšno krmljenje bi bilo tudi potratno, ker bi pokrmili preveč beljakovin, ne da bi imeli od tega koristi. Nasprotno, imeli bi celo škodo, ker bi živina obolela. Zato moramo torej skrbeti, da bo živina ob pomladanskem prehodu dobivala v krmi dovolj sušine; pokladajmo ji vsaj slamo, preden jo začnemo pasti. Če pa ji bomo pokladali v hlevu zeleno krmo, napravimo rezanico iz zelene krme in slame.

Na rudninska krmila seveda tudi ne smemo pozabiti. Ta krmila dajemo med otrobe, na dan vsaj 5 dkg in 3 dkg soli, mladi živini pa 3 dkg rudninskih krmil.

Inž. Erik Eiselt

RAZNE OBJAVE

Pašnine v letu 1957

Deželno planšarsko nadzorstvo, kmetijska zbornica in planšarsko društvo priporočajo za leto 1957 naslednje pašnine:

mlada goveda do 1 leta	S 100.—
" od 1 do 2 let	S 140.—
" od 2 do 3 let	S 180.—
goveda nad 3 leta	S 220.—
molzne krave	po dogovoru
konji od 1 do 2 let	S 280.—
" od 2 do 3 let	S 330.—
" nad 3 leta	S 380.—
kobile z žrebeti	S 450.—
ovce	S 30.—

Te pašnine se nanašajo na srednje dobre planine in pašnike, kjer se lahko pase vsaj 100 dni. V tej pašnini je zapopadeno tudi mezda za pastirja.

Oddaja davčnih prijav

Prijava k davku na dohodnino in blagovni promet je treba kmetom, ki niso vezani na knjigovodstvo, oddati najpozneje 30. aprila 1957 finančnemu uradu.

Ne zamudite tega termina, drugače boste imeli s finančnim uradom nevšečnosti zaradi previsoko odmerjenega davka. Prijavo k davku na dohodnino in blagovni promet mora oddati, kdor je bil k temu od finančnega urada pozvan, se pravi, komur je finančni urad poslal formularje za izpolnitev.

Slovenska kmečka zveza

Kmetijsko posestvo Podravlje sporoča:

Do druge polovice maja nimamo puiškov za odprodajo. Od druge polovice maja naprej pa bomo spet redno oddajali puiške v starosti od 7 do 10 tednov. Interesente na naših puiških prosimo, da jih že sedaj naročijo in obenem navedejo, kdaj jih želijo prevzeti. Drugače tudi potem pravočasne dobave ne moremo garantirati.

Takoj lahko dobavimo le še 2 prvič pripuščenji svinjki, od katerih je ena tri mesece breja, druga pa v drugem mesecu.

Dovolj krmnih rastlin na njivah

Krme, predvsem beljakovinske krme, ne moremo na travniku dovolj pridelati. Zato moramo krmne rastline sejati tudi na polju. Najčešče sejamo kot krmne rastline lucerno, deteljo in deteljno-travno mešanico. Te krmne rastline sejamo običajno v zaščitni posevek ovsa ali ječmena, kar pa ni najboljši. Od krmne rastline pričakujemo že v prvem letu lep odkos, ali celo dva. To pa dosežemo le, če krmne rastline posejemo v zaščitno poljščino, ki je tudi namenjena za krmo. Le-ta pravočasno zapusti njivo, mlade rastline pa se hitro razvijajo. Če posejemo deteljo v oves, ki smo ga v ta namen sejali za 1/3 redkeje, in ga pokosimo v mesecu juniju za zeleno krmo, bo detelja že dovolj močna, da lahko kljubuje plevelu in bo po žetvi dala že prvi močni odkos, dočim jo bomo drugič lahko kosili pozno v jeseni.

Krmne rastline lahko sejamo tudi brez zaščitnega ali krovnega posevka vendar le na take njive, ki so čiste od plevela. Ako sejamo krmne rastline v ječmen, ki zemljo močno izkoristi in osiromaši na hranilnih snoveh, jim ne moremo nuditi potrebnih osnov za visok in na beljakovinah bogat pridelek, ki ga od njih pričakujemo. Poleg tega ječmen rad poleže in zaduši posevek. Pri mlačvi pa odpade ravno oni del stebel detelje ali lucerne, ki je najbogatejši na beljakovinah.

Krmni posevek v ovsu je sicer dober, pač pa se le redko seje, ker oves za zrnje radi sejemo v celino na kateri prav dobro uspeva. Oves, sejan za zrnje, pa ni priporočljiv kot krovni posevek, ker njivo pozno zapušča in dobimo za njim le redko zadovoljiv odkos strniščne detelje ali lucerne.

Pri sejanju krmnih rastlin mislimo na naslednje:

1. Krmne rastline naj že v prvem letu nudi obilno krmo.
2. Krmne rastline ne smejo ovirati pri žetvi.
3. Krmne rastline morajo biti večletne, ker s tem pocenimo proizvodne stroške.

Zato pa ne sejmo čistih krmnih rastlin, temveč jih mešajmo z dolgotrajnimi travami. Lucerni primešamo pasjo travo, francosko pahovko, pasji rep in druge. Ker se lucerna, preden se dobro vkorenini, slabo razvija in daje v prvem letu le slab odkos, je prav, če ji primešamo nekaj črne detelje. Črna detelja se že v prvem letu dobro razvije in da dober odkos, dočim v drugi polovici drugega leta že hira in propada. Medtem pa se bo lucerna vkoreninila in razvila ter dala poln pridelek.

Kakor lucerni primešamo tudi detelji trave, da povečamo odkos. Detelji pa je najbolje primešati kratkotrajne trave, ki se hitro razvijajo (laška ljulka).

Zadnja leta se je veliko priporočala aleksandrijska detelja. Ta detelja zahteva tople lege in daje pri ugodnih pogojih obilen, tudi štirikratni odkos. Ugotoviti pa je treba, da je v zadnjih letih vsled prevelikih padavin prerada odpovedala.

Za orientacijo pri mešanicah navedemo tudi nekatere lastnosti najvažnejših trav: Francoska ali visoka pahovka daje veliko sočne krme. Na mokri in močvirnatu zemlji ne uspeva. Ljubi globoko zemljo in je visoke rasti. Na dobri zemlji zraste tudi nad 1 m visoko in je dolgotrajna trava, ki uspeva 3 do 5 let. Sejamo jo v mešanici z deteljo ali lucerno, s katero vzporedno, raste. Za pašnik ni primerna. Najbolje bo uspela, če jo sejemo brez ščitnega posevka, ali pa v posevek ovsa, ki ga bomo pokosili za zeleno krmljenje, ker sence ne prenese. Višjih in izpostavljenih leg ne prenese.

Pasja trava je ena najbolj trpežnih trav, ki glede zemlje ni izbirljiva. Daje visoke donose, pač pa manjvredno seno, ker rano oleseni; v veliki suši in v deževju jo napade rja. Sejamo jo v mešanici z deteljo ali pa drugimi travnimi mešanicami. Kot šopasta trava ne dela strnjene ruše, zato jo sejamo le v mešanici za povečanje pridelka sena. Da bo krma sočna, jo moramo rano kositi. Po košnji hitro ozele.

Laška ljulka je hitre rasti in daje sočno krmo. Lahke in suhe zemlje ne mara, v dobri zemlji pa se močno razvija in izpodriva druge rastline. Sejamo jo v grašljinki (Landsberger Gemenge) s črno deteljo in drugimi kratkotrajnimi mešanicami. K dolgotrajnim mešanicam jo damo le v nizkem odstotku, tako da dobimo že v prvem letu lep odkos. Ako dolgotrajni mešanici damo višji odstotek laške ljulke, obstoja nevarnost, da se bo ruša prehitro zredčila, na praznem prostoru pa se bo bohotno razvil plevel. Za mraz je laška ljulka občutljiva. Vsled tega hude zime ali pa izpostavljenih leg ne prenese.

Mačji rep daje srednje visok donos dobre sočne krme. Glede zemlje ni izbirljiv, v preki in zelo peščeni zemlji ne uspeva. Ker je dolgotrajna trava, ga lahko sejemo v travne mešanice in tudi v lucerne. Kljub temu se je še najbolj obnesel s črno deteljo. Dobro prenese dolgo snežno odejo in mraz. V izpostavljenih legah se obdrži več let, zato ga lahko sejemo tudi hribovski kmetje. Vsled počasnega razvoja ga izpodriva druge trave.

Danes dobimo ustrezne mešanice trav in detelj v zadrugah in trgovini s semenjem in sicer za lahke, srednje težke in težke zemlje, ter po trajnosti za 3, 5 ali več let.

Kako izkoristimo svinjski mehur

Kadar imamo v hiši koline, očistimo in napihnemo tudi svinjski mehur in ga damo sušiti. Porabimo ga, kadar konserviramo sočivje, marmelado, klobase, pečenke in podobno. Iz mehurja izrežemo krpo in z njo pokrijemo kozarce, ki smo jih napolnili z različnim sočivjem ali drugim, ko se vsebina ohladi. V mehur spravljajo nekateri tudi semena. Iz mehurja pa lahko napravimo tudi ščitnike obvez na prstih, da se obveza pri delu ne zamaže. Mehur je tako mnogostransko uporabljen, da ga je res škoda brez koristi vreči mački ali psu.

CIRCUS KRONE-Festival

CELOVEC

PRIKAZ KOT GA ŠE NIHČE NI VIDEL
v CELOVCU na velesajmskem prostoru
Rosentalerstraße

Dnevno ob 15. in 20. uri
Samo do torka, 23. aprila
Predprodaja:
Kärntner Landesreisebüro
Celovec, Novi trg 2, tel. 43-21
Blagajne cirkusa: tel. 64-44
Na veliki petek ni predstav
KRONE-ZVERINJAK s 430
živalmi dnevno od 10. ure naprej,
tudi na veliki petek

FRANC GASSER

BILČOVŠ

TESARSKO PODJETJE

Modni salon

Franc HADERLAP

Celovec, Tarviserstr. 100, tel. 21-23

Vam postreže v največje
zadovoljstvo!

OPEKARNA NESSENDORF

CH. GROLLITSCH & CO.

se priporoča za dobave

zidne opeke in votlih
zidakov — Aristos

CELOVEC — KLAGENFURT

Karlfreitstraße 14,

telefon 28-23

Hans Harlander & Söhne

Centralne kurjave, sanitarne naprave
POREČE, telefon 224
CELOVEC — KLAGENFURT, Villacher Straße 4
tel. 26-62

Urarski mojster

Gottfried Anrather

nakit - ure - popravilnica
CELOVEC — KLAGENFURT
Paulitschgasse 9

Podjetje za električne instalacije vseh vrst in
izdelavo modernih stikalnih naprav

strokovna elektrotrgovina

ing.

T. SCHLAPPER

ŠT. JAKOB V ROŽU

želi vsem odjemalcem in naročnikom
vesele praznike

KLIŠARNA

PAPIRNICARNA

ROMAN RITTER

CELOVEC — KLAGENFURT, BURGGASSE 8

TEL. 21-08

STEYR-FIAT 600

Eine ausgereifte Konstruktion mit ergänzenden Ausstattungsmerkmalen:

formschön / geräumig
4 Gänge / 4 Sitze
bergfreudig
wendig
Blinkerbetätigung und
Abblendung an der
Lenksäule

Teleskopstoßdämpfer
ideale Beschleunigung
Kurbelgehäuse
Schaumgummipolster
plastikverstärkte
Tapczierung
Heizung / Entfroster

20 PS
5-6 l / 100 km
95 km/h
633 ccm
12-V-Anlage
autom. Zündverstellung
Einzelradaufhängung

THOMAS BOHRER

KLAGENFURT,
Villacher Straße 29

SERVICE und Ersatzteile in jedem größeren Ort Europas
Besuchen Sie uns bitte, wir beraten Sie gerne und unverbindlich

Vesele velikonočne praznike želi vsem odjemalcem

Erwin Münch

trgovina z drvmi in premogom

CELOVEC — KLAGENFURT
Villacher Straße 187

MODNE BLUZE

Grüner

Burggasse Celovec - Klagenfurt

Kilian Köchl

Pisalni stroji - popravila
CELOVEC — KLAGENFURT
8. Mai Straße 19, tel. 50-98

RADIO PROGRAM

RADIO CELOVEC

Poročila dnevno: 5.45, 6.45, 7.45, 12.30, 17.00
20.00, 22.00.

Vsakodnevne oddaje: 6.00 Oddaja za kmete
— 7.00 Pisan spored za jutranjo uro — 9.00
Pozdrav nate — 10.10 Gospodinjinski magazin
— 11.00 Dobro razpoloženi ob enajstih — 11.45
Oddaja za podeželje — 12.02 Pestro mešano
— 13.00 Opoldanski koncert — 18.00 Sami
klagerji — 19.05 Dober večer dragi poslušalci
— 19.30 Odmev časa.

Sobota, 20. april:

5.35 Ljudska godba iz Avstrije — 9.15 Dr.
P. Zablatnik: Drabosnjakov pasijon (slov.) —
11.10 Melodije Franca Schuberta — 14.00
Postne pesmi. Pojeta cerkvena zbor iz Šmi-
hela in Kotmare vesi (slov.) — 14.30 Pozdrav
nate — 17.10 Odlični izbor — 19.00 Za-
bavna glasba — 20.30 Znati bi bilo treba
igrati na klavir.

Nedelja, 21. april:

6.10 Iz alpske dežele — 7.20 Velikonočne
pesmi in duhovni nagovor — S pesmijo
pozdravljamo in voščimo (slov.) — 8.05 Od-
daja za kmete — 9.00 Dobro razpoloženi v
nedeljo dopoldne — 11.30 Veselo petje —
veselo igranje — 14.30 Pozdrav nate — 17.05
Tako lepa je plesna glasba — 19.00 Nedelj-
ski šport — 20.15 Ziehler: „Klatež“, opereta.

Ponedeljek, 22. april:

6.10 Ljudska godba — 7.20 Od pesmi do
pesmi — od srea do srca (slov.) — 8.18 Re-
cept za dobro voljo po notah — 10.00 Bruck-
ner: Te Deum — 11.05 Veselo petje — veselo
igranje — 14.30 Pozdrav nate — 17.05 Ples-
na glasba — 19.30 Športna poročila — 19.45
Z zagonom in dobro voljo — 20.10 Tako bi
bilo, če...

Torek, 23. april:

5.35 Alpski zvoki — 8.45 Zdravniška
umetnost in volja do zdravljenja — 14.00 Po-
ročila, objave. Mi smo pevci... (slov.) —
15.45 Mi muziciramo — 19.05 Dunajski slav-
nostni teden 1957 — 19.15 Lepe žene iz 1001
noči — 20.16 Simfonični koncert.

Sreda, 24. april:

5.35 Kmečka godba — 8.45 Iz ženskega
sveta — 14.00 Poročila, objave. Iz domačih
gajev. Pojeta ženski in mešani duet iz Št. Ja-
koba in Kotmare vesi (slov.) — 14.30 Ljudje
in trgi ob Nilu. — 16.00 Iz raziskoval-
nega dela visokih šol — 16.40 Oddaja za
žene — 17.15 Lepa pesem — 18.45 Za ženo
in družino — 20.16 Lahko poskočno — ve-
selo razpoloženo.

Četrtek, 25. april:

5.35 Alpski zvoki — 8.45 Avstriji v ino-
zemstvu — 14.00 Poročila, objave. Za naše
malčke (slov.) — 14.30 Konkurenca in dobro-
bit — 15.30 Komorna glasba — 16.15 Meje
resničnosti — 17.15 Popoldanski koncert —
18.45 Oddaja za kmete — 20.16 Ozka Krka.
Slušna slika — 21.00 Zvenčja alpska dežela.

Petek, 26. april:

5.35 Kmečka godba — 8.45 Domovina in
čas — 14.00 Objave in poročila. Trdi orehi
(slov.) — 15.30 Pridi v kuharsko šolo Thea —
16.45 Znanje za vse — 17.15 Popoldanski
koncert — 18.15 Mladina in film — 18.25 O
petju na Koroškem — 18.45 Za dobro voljo
in razvedrilo (slov.) — 20.20 „Bliski tajin-
stveno razsvetljujejo spomin“ (slušna igra).

Velika izbira sadnih drevesc v dre-
vesnici ing. Marko Polcer, p. d. Lazar,
Št. Vid v Podjuni

GRADBENO PODJETJE
za stavbena in inženirska dela

Dipl. Ing. RUDOLF MOSER

CELOVEC — KLAGENFURT
Ehrenhausnerstraße 7, tel. 56-28

Friedrich JUNGBAUER

O. H. G.

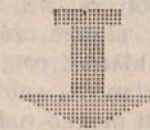
veletrgovina z živili

CELOVEC — KLAGENFURT
10. Oktober-Straße 28
tel. 57-73, 33-26

Podružnice:

BELJAK — VILLACH, tel. 40-81
VELIKOVEC — VÖLKERMARKT, tel. 288
WOLFSBERG, tel. 370

Dobavno skladišče:
FELDKIRCHEN, tel. 380

Franz

SAGAIŠCHEK

VELETRGOVINA S PREMOM

CELOVEC - KLAGENFURT

Stauderhaus

telefon 21-71

RESTAVRACIJA

Volkskeller

CELOVEC — KLAGENFURT
Bahnhofstraße

MAX KROBATH's Wwe.

Hafnermeister

CELOVEC — KLAGENFURT
Pfarrplatz 2, Tel. 5104

Kachelöfen, Kamine, Herde, Backöfen,
Druckschiffe, Fliesen, Klinker
sowie alle einschlägigen Reparaturen

Alpenländische Zuckerwaren Fabrik LUDWIG GELAUTZ

CELOVEC — KLAGENFURT
tel. 31-57